

KARWA

d'EDUCACIÓ
del CONSUMIDOR

NÚMERO 5

Primer Semestre 2005

NOVA XARXA TEMÀTICA

PROPERA
TROBADA EUROPEA
DE PROFESSORS
A SANTANDER

CATALUNYA

La AGENCIA del CONSUM
de Catalunya i l'ESCOLA
del CONSUM de Catalunya

Què em poso aquest matí?

NEIX LA XARXA TEMÀTICA E-CONS - COMENIUS 3

QUÈ ÉS LA XARXA E-CONS?

La Xarxa E-Cons s'emmarca dins de l'acció Comenius 3 del programa comunitari Sòcrates. Aquesta acció fomenta la creació de xarxes temàtiques per agrupar i potenciar projectes Comenius 1 en diferents àmbits d'interès comú. Aquestes xarxes tenen l'objectiu de promoure la cooperació i la innovació educativa en l'educació escolar.

El tema fonamental d'aquesta XARXA és l'Educació del Consumidor. Per tant, la finalitat de la Xarxa E-Cons és impulsar la formació dels consumidors perquè actuïn de forma conscient, crítica, solidària i compromesa amb l'entorn mediambiental; que coneguin quins són els seus drets i que assumeixin les seves responsabilitats en una Europa en procés d'ampliació, dins d'uns valors transversals clarament definits.

La XARXA E-CONS compta amb el suport financer de la Comissió Europea – Direcció General d'Educació i Cultura (el 75% de la despesa) i la resta ho assumeixen els socis solidàriament.

QUI SÓN ELS PROTAGONISTES D'AQUESTA XARXA?

El principal protagonista de la XARXA E-Cons és el professorat de l'ensenyament reglat no universitari. La XARXA busca una implicació directa, una participació activa, posar en comú projectes i activitats, i dotar aquest professorat de recursos tècnics amb què pugui desenvolupar a l'aula els millors projectes en l'àmbit de l'Educació del Consumidor.

Aquesta XARXA és, per tant, de gran interès per al professorat europeu que desenvolupa una activitat docent amb escolars d'entre 3 i 18 anys.

QUI FORMA PART DE LA XARXA E-CONS?

En el moment del naixement de la xarxa (1 d'octubre del 2004), la Xarxa E-Cons ja aglutinava professors de 849 centres escolars de tota Europa, 28 institucions membres i 195 entitats col·laboradores de 23 països (es vol arribar a 31). Tots els integrants de la XARXA tenen com a prioritats la millora de l'educació del consumidor des de l'escola, entre d'altres.

La Xarxa E-Cons està coordinada per l'Escola Europea de Consumidors, com a cap visible de la Xarxa Espanyola d'Educació del Consumidor (que funciona de manera reeixida des del 1998); compta, com a socis actius en la gestió de la XARXA, amb els ministeris espanyols responsables dels temes de consum

i educació (a través de l'Institut Nacional del Consum i la Subdirecció General de Programes Europeus) i amb la col·laboració de diverses universitats europees.

QUINES ACCIONS IMPULSA LA XARXA E-CONS?

La XARXA E-Cons té una vocació de permanència en el temps. El programa elaborat per tres anys (1 d'octubre de 2004 a 30 de setembre de 2007) inclou les accions següents:

1. Coordinar activament centres escolars europeus que desenvolupen projectes sobre educació del consumidor, i en especial els que s'emmarquen dins de les accions Sòcrates – Comenius 1.

2. Crear i posar en marxa un domini propi (portal) a Internet (en tots els idiomes dels països integrants de la Xarxa) on s'inclouran progressivament els continguts següents:

> Informació tècnica divulgativa sobre consum.

> Fitxer de centres inscrits a la XARXA, amb indicació de projectes desenvolupats o en desenvolupament sobre educació del consumidor.

> Tres bases de dades: 1.- base d'experiències, 2.- base de dades de materials didàctics, 3.- base de dades d'institucions.

> La revista virtual E-CONS, amb notícies d'interès i recerca de socis per a projectes.

> Un fòrum virtual. Format:

racó lúdic-recreatiu, on es poden incloure idees, poemes, relats curts, cançons, creacions interactives... sobre educació del consumidor.

> Enllaços a les pàgines web de tots els socis i dels organismes útils per a l'educació del consumidor a cada país.

3. Elaborar i editar un manual d'innovació educativa i didàctica (en tots els idiomes) sobre com estructurar, desenvolupar i avaluar projectes d'aula útils per a l'educació del consumidor (amb exemplificacions i suggeriments).

4. Avaluar i difondre les millors pràctiques que es duen a terme als centres escolars.

5. Evaluar y difundir las mejores prácticas que se lleven a cabo en los centros escolares.

6. Organitzar anualment una trobada d'àmbit local (a cada país integrant del projecte) i una trobada europea de professors integrats a la XARXA.

> EDITORIAL

La xarxa espanyola d'Educació del Consumidor està plenament consolidada; en formen part pràcticament totes les comunitats autònomes espanyoles i les que encara no hi són han manifestat el seu interès per saber com poden afegir-s'hi.

La xarxa de països del sud continua desenvolupant-se i es consolida com un impuls important en l'educació dels consumidors del sud d'Europa.

I ara, ha nascut amb força la xarxa E-CON (Xarxa Temàtica Comenius 3) que tanca el cercle.

Podem estar satisfets perquè des de la xarxa espanyola coordinem les úniques xarxes d'Educació del Consumidor dirigides a l'àmbit escolar que funcionen a Europa. El professorat té una eina magnífica al seu abast per a intercanviar experiències, desenvolupar conjuntament projectes i accedir a materials didàctics útils per a treballar a l'aula.

LA COORDINACIÓ

Primer Semestre 2005 Núm. 5

Tiratge: 10.150 exemplars

Edita: Xarxa d'Educació del Consumidor

<http://www.infoconsumo.es/eecred>

Direcció de la coordinació:

Escola Europea de Consumidors
del Govern de Cantàbria

c/ Nicolás Salmerón 7, 39009 Santander

escuela@infoconsumo.es

CONSELL DE REDACCIÓ

Coordinació de la revista:

Nieves Álvarez Martín

Coordinació per a cada Comunitat Autònoma:

Gonzalo Sánchez Moreno (Cantàbria)

Rafael González del Busto (Astúries)

Mª José López Ródenas (Comunitat Valenciana)

Esther Álvarez Fernández (Galícia)

Alejandro Salcedo Aznal (Castella-La Manxa)

Nekane Ribado Vitorica (País Basc)

Ana Grande Murillo (Extremadura)

Elena López Pleite (Madrid)

Francisca Pérez Jiménez (Aragó)

Carmen Herrero Álvarez (Castella i Lleó)

Mª José Gómez de Segura Martínez (La Rioja)

Luís Domínguez Rodríguez (Canàries)

Julià Guimerà Gargallo (Catalunya)

Mª Rosa Sancho Celdrán (Murcia)

Disseny de cobertes: Mª Isabel Gómez Bedia

Disseny i maquetació: Mª Luisa Lavín Solana

Impressió: J. Martínez S.L.

Depòsit legal:

La Xarxa d'Educació del Consumidor permet la reproducció dels continguts que publica. No s'autoritza, però, la utilització de qualsevol contingut d'aquesta revista amb fins comercials o publicitaris.

> SUMARI

CANTÀBRIA_	Curs de Formació de Formadors. Educació del Consumidor. Pla Quadriennal 2004-2005. Grup de treball YOMAG.NET	4
ASTÚRIES_	Nosaltres també consumim	6
COMUNITAT VALENCIANA_	L'Estatut de Consumidors i Usuaris de la Comunitat Valenciana, vist pels més joves	8
GALÍCIA_	Temps d'oci, per a créixer	10
CASTELLA-LA MANXA_	«EL CARRITO»: Nous temps per a nous consumidors	12
PAÍS BASC_	Consum i salut. CONSA 3	14
EXTREMADURA_	Campanya d'informació a la societat extremeña per a la prevenció del sobreendeutament	16
MADRID_	Desenvolupament sostenible a l'educació en consum	18
ARAGÓ_	Per la igualtat a través del consum responsable	20
CASTELLA I LLEÓ_	Els hàbits alimentaris i saludables al CRA de El Burgo Ranero (Lleó)	22
LA RIOJA_	CEREBRITO: Alguna cosa més que un joc	24
CANÀRIES_	La xarxa E-Cons a Tenerife	26
CATALUNYA_	La Agència del Consum de Catalunya i l'Escola del Consum de Catalunya. Què em poso aquest matí? Un taller per a plantejar-se el consum des d'una perspectiva global i quotidiana	28
MÚRCIA_	Consumilàndia: Aprendre a consumir	30
RESSEYES >32	ADRECES D'INTERÉS >34	

Curs de Formació de Formadors. Educació del Consumidor. Pla Quadriennal 2004 -2005

CURSO DE FORMACIÓN DE FORMADORES
Educación del Consumidor
Plan Cuatrienal 2004 - 2005

PROGRAMA

1 de marzo:
18'00 La evaluación de proyectos.
Ponente: D. Javier Argos Fernández, Profesor de la Universidad de Cantabria.
19'30 Talleres prácticos sobre evaluación formativa (en grupos)

2 de marzo:
18'00 Presentación de proyectos por el profesorado del Plan Cuatrienal.
19'30 Talleres prácticos sobre contenidos temáticos (5 grupos, uno por tema)

3 de marzo:
18'00 Presentación de proyectos por el profesorado del Plan Cuatrienal.

De l'1 al 3 de març ha tingut lloc a l'Escola Europea de Consumidors i dins de la convocatòria del Pla Quadriennal d'Educació del Consumidor, el Curs de Formació de Formadors, l'objectiu prioritari del qual va ser facilitar el desenvolupament dels projectes escolars aprovats, els procediments d'avaluació formativa i l'elaboració de materials.

El curs es va destinar als professors que desenvolupen projectes d'acord amb el Pla Quadriennal d'Educació del Consumidor.

El contingut del curs va girar al voltant de diversos temes: l'alimentació saludable, la publicitat i el màrqueting, el consum responsable, l'ecoconsum, i la utilització racional dels bens, productes i serveis que es troben al mercat.

El curs va cobrir els següents objectius:

> Analitzar els fenòmens que succeeixen a l'entorn proper o llunyà en relació amb els temes que cal tractar, de manera que es puguin adaptar als

diferents nivells educatius.

> Conèixer els drets individuals i col·lectius en relació amb cada tema i com aplicar-los a situacions concretes.

> Conèixer i assumir les responsabilitats i de quina forma poden desenvolupar-se per a contribuir en una societat de consum més conscient, crítica, solidària i compromesa amb l'entorn mediambiental.

> Ser conscients de la importància de l'avaluació formativa, de la qualitat didàctica dels dissenys inicials i de les memòries finals.

Al llarg del curs van tenir especial rellevància els aspectes relacionats amb l'avaluació permanent del desenvolupament del projecte i de tot el procés formatiu, així com la presentació de projectes per part del professorat assistent.

A més, el professorat va presentar els continguts dels projectes a la resta d'assistents, cosa que va produir un intercanvi molt positiu.

Grup de treball YOMAG.NET

El darrer mes de febrer es va crear el grup de treball que va col·laborar amb la revista virtual Yomag.net. El grup està constituït per professors de secundària de diferents centres escolars: IES La Granja de Heras, IES Fuente Fresnedo de Laredo, IES Manuel Gutiérrez Aragón de Viérnoles i CEPA de Cabezón de Sal.

Yomag.net és una revista en línia destinada a consumidors europeus joves d'entre 15 i 18 anys. A la revista hi poden trobar informació i debats sobre diferents temes d'interès, en un format atractiu per a aquests destinataris.

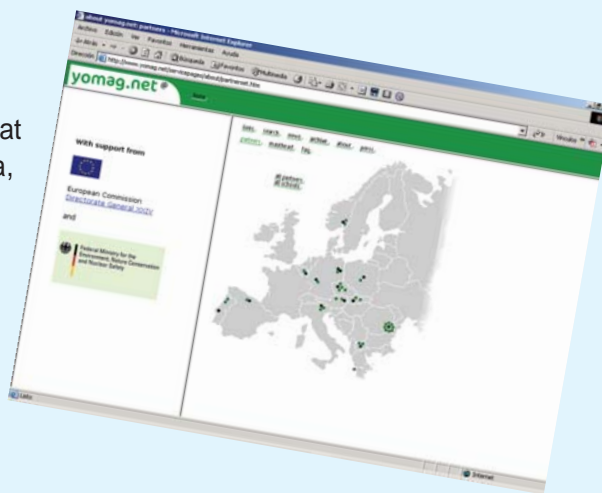

Els articles escrits en anglès i coordinats per un/a professor/a, són elaborats exclusivament per gent jove. Un tema és interessant pel professorat d'anglès de secundària i per la resta de professors, ja que hi ha pàgines en castellà.

Actualment participen professors/es i nois/es de 13 països europeus: Àustria, Bèlgica, Alemanya, Eslovàquia, Espanya, Grècia, Itàlia, Macedònia, Noruega, Polònia, Portugal, República Txeca i Romania.

Els temes que es tracten estan relacionats amb la realitat quotidiana dels qui en són destinataris: música, moda, publicitat, alimentació, viatges, consum sostenible.

Per a més informació consulteu la pàgina web www.yomag.net (en anglès) i <http://es.yomag.net> (en castellà).

Nosaltres també consumim

El Centro de Apoyo a la Integración Don Orione de Arriondas és un centre que treballa amb persones que pateixen alguna discapacitat psíquica. Treballen amb diferents línies d'actuació per aconseguir un objectiu general que no és un altre que «la integració de la persona amb discapacitat a la societat».

Entre els diversos programes que es desenvolupen des del centre podem destacar:

- > El programa d'orientació i formació laboral.
- > El programa formatiu ocupacional.
- > El programa d'estimulació i manteniment psicofísic.
- > El programa de suport a l'envelliment positiu.
- > El programa de promoció de l'autodeterminació i la participació.
- > El programa de desenvolupament de l'autonomia personal a la vida diària.

Tots aquest programes estan enfocats al treball directe amb la persona amb discapacitat. Existeixen altres programes que focalitzen el treball sobre la família, o sobre l'ambient que rodeja la persona amb discapacitat, que és on viu.

Si ens centrem en el programa de desenvolupament de l'autonomia personal a la vida quotidiana, ens adonem que els nostres usuaris són consumidors en potència que intenten ser el més autònoms possible en tots els aspectes de la vida diària. Per això, des del Centre es planteja un entrenament seqüenciat pels objectius adaptats a les necessitats de cada usuari, segons el nivell que tingui.

Aquí és on sorgeix la col·laboració amb el Centre de Formació del Consumidor de Ribadesella, que juntament amb el Centre Don Orione ha dissenyat un programa de visites al CFC de Ribadesella on, com a part final de l'entrenament d'un objectiu concret d'una àrea determinada, els nostres usuaris en grups segons el nivell utilitzen el recurs com un pas previ a la situació real.

Les àrees que es treballen al Centre de Formació al Consumidor i que nosaltres adaptem als nostres propòsits són:

1. Àrea de **SERVEIS FINANCERS**

Aquí treballem tot el que està relacionat amb els diners; des de conèixer i utilitzar la moneda fins a com obrir una llibreta al banc i fer moviments, fer servir un caixer i com estendre i cobrar un xec.

Aquí veiem com la Maria Eugènia interpreta un empleat del banc que obre una llibreta bancària a un company al banc del CFC.

2. Àrea de **L'ALIMENTACIÓ**

En aquesta àrea es treballa tot el que està relacionat amb la compra en un supermercat. Llista de la compra planificada, roda d'aliments, nutrició: hidrats, proteïnes i greixos. Utilitzar els diners...

Eva, Rosana, Pepe i Pedro compren amb Juan, coordinador del CFC.

3. Àrea D'ANALISI I ELABORACIÓ DE PRODUCTES

Es tracta d'un taller molt divertit on els alumnes elaboren plats senzills i aprenen a fer servir la cuina.

Santi i Oscar preparen un brioix. «També analitzem els aliments i així sabem què mengem».

4. Àrea de **SEGURETAT**

Aquí tractem temes com: la seguretat vial, la seguretat a la llar: anar amb compte amb els electrodomèstics, els productes de neteja, la disposició de les coses...

5. Àrea de **TÈXIL**

Diferents tipus de teixits; la roba: com desar-la, com rentar-la; com interpretar una etiqueta; quina roba utilitzar per a cada tasca o moment.

6. Àrea de **RECICLATGE D'ESCOMBRARIES**

Com reciclar a casa i al taller; importància del reciclatge; reciclatge i medi ambient.

7. Àrea de **MEDIO AMBIENTE**

Vivim en un entorn rural, envoltats de rius, muntanyes, fauna. Si reciclem i conservem l'entorn on vivim net i som més respectuosos amb la natura, som més feliços.

Bé, doncs així és com nosaltres utilitzem el Centre de Formació al Consumidor. Estem molt contents de poder comptar amb les instal·lacions del centre. Ens agrada tant que l'hem incorporat com un taller habitual del nostre Pla Funcional.

L'Estatut de Consumidors i Usuaris de la Comunitat Valenciana, vist pels més joves

Concurs «JOVES CONSUMIDORS 2005»

En els diferents escenaris en què es mouen les accions per al ple desenvolupament de l'Educació del Consumidor, els concursos i certàmens, tant de caràcter nacional com europeu, el concurs ha esdevingut un instrument útil per a ampliar i reforçar les propostes que desenvolupem en aquest camp des de les Administracions de Consum.

La trajectòria i els resultats de les diferents edicions dels Certàmens Europeus del Consumidor Jove, que s'han desenvolupat des del 1995 fins el 2004, i de forma especial, la resposta que els centres educatius de la Comunitat Valenciana han donat sempre a aquestes convocatòries, ens ha animat a convocar per aquest any un nou concurs, encara que només tindrà un caràcter autonòmic, ja que per diferents motius no ha estat possible comptar per aquest exercici amb un concurs d'àmbit europeu o nacional.

L'elecció del tema: L'Estatut de Consumidors i de la Comunitat Valenciana

A l'hora d'escollir el tema de referència per als diferents concursos que s'han realitzat, sempre hem tingut en compte dues premisses:

- > que el tema fos atractiu i connectés amb els interessos de l'alumnat a qui va dirigit,
- > que la matèria oferís múltiples possibilitats per a poder-lo treballar a l'aula, amb la metodologia i criteris que habitualment s'utilitzen en l'educació del consumidor.

Hem tractat temes sectorials de consum en altres edicions, com l'alimentació, la seguretat, la publicitat, l'euro, etc., i en aquesta ocasió ens ha semblat oportú treballar un tema que sigui transversal a totes les temàtiques de consum: els drets dels consumidors. Per aquest motiu hem escollit l'Estatut de Consumidors i Usuaris

de la Comunitat Valenciana com a eix del concurs. Havent escollit aquest tema pretenem aconseguir un doble objectiu:

- > Que els nens, les nenes i els joves de la nostra Comunitat, a través d'una sèrie d'activitats educatives, coneguin amb profunditat l'Estatut de Consumidors i Usuaris de la Comunitat Valenciana, i de forma especial reflexionin sobre els drets que a tots els ciutadans, en qualitat de consumidors, ens atorga la dita Llei.
- > Que siguin capaços de plasmar aquest coneixement en diferents materials creatius, que serveixen a la vegada per a difondre entre els i les joves aquests drets.

Els PARTICIPANTS

En aquest concurs poden participar joves de 10 a 16 anys sempre que compleixin els requisits següents:

- > Que resideixin a la Comunitat Valenciana.
- > Que s'organitzin en equips d'un mínim de 4 i un màxim de 30 participants, i siguin coordinats per una persona responsable.
- > Que s'enquadrin en una de les categories següents:
 - > Categoria de 10 a 12 anys
 - > Categoria de 13 a 16 anys

Com TREBALLAR, què PRODUIR...

El treball cooperatiu és un principi que sempre intentem que estigui present en totes les propostes d'educació del consumidor, d'aquí la insistència i imposició que aportem perquè es treballi en equips.

Juntament amb aquest element de partida, plantejem que els equips realitzin un treball d'investigació, anàlisi, reflexió i discussió, que pugui plasmar-se finalment en un treball creatiu que transmeti els aspectes més rellevants de la llei sobre la qual han treballat. Cada equip ha de valorar el medi més idoni per a transmetre aquesta informació: cartells publicitaris, fullets, còmics, jocs, anuncis per la ràdio i televisió, cançons, etc.

Com presentar els TREBALLS REALITZATS

Con el fin de poder realizar una rigurosa valoración de todos los materiales elaborados por los equipos que participan en este concurso, sus bases establecen los siguientes criterios:

- > Si es realitza un text o qualsevol altre material gràfic (còmics, fullets, cartells, etc.), el material no pot ocupar més de 10 fulls.
- > Si s'ha optat per realitzar material audiovisual (un vídeo, cançons, espot televisiu, etc.) no pot tenir una durada superior als 15 minuts.

Per a comprovar el nivell i la qualitat de tota la feina realitzada en cada cas, juntament amb el material elaborat, cada equip ha de presentar una memòria que expliqui com es va realitzar el projecte (quines activitats es van realitzar, amb quins mitjans, qui va participar-hi, etc.), i s'hi ha d'incloure fotografies sobre el desenvolupament de tot el treball.

Els premis del CONCURS

Tots els equips que presentin materials en aquest concurs obtindran un certificat de participació i comptaran amb el suport tècnic del nostre Departament per a poder desenvolupar projectes que presentin, i els facilitarem els materials i la informació que sigui necessària. A més, els millors treballs presentats podran optar pels següents premis:

- > Dos premis de 800€ un per a cada categoria d'edats.
- > Dos premis de 600€ per a distribuir indistintament entre les dues categories.
- > Sis premis de 300€ per a distribuir entre les dues categories.

Més INFORMACIÓ per a poder participar en el concurs

Tots els temes relacionats amb aquest concurs es recullen a l'Ordre, de 29 de desembre de 2004, de la Conselleria d'Empresa, Universitat i Ciència, publicada el 10 de gener de 2005.

L'Ordre es pot consultar a la pàgina web de la Conselleria o es pot sol·licitar per qualsevol altre mitjà a la Direcció General de Seguretat Industrial i Consum. El termini per presentar la sol·licitud de participació al concurs i el treball realitzat, acaba el **18 d'abril de 2005**. En els telèfons 963 184 242 i 963 184 224 d'aquesta Direcció General es pot obtenir qualsevol informació sobre aquesta iniciativa.

Temps d'oci, per a créixer

On SOM

El CEIP d'Ardan és una escola pública que escolaritza alumnes d'Ardan, petita localitat rural que pertany a l'ajuntament de Marin, situada a la riba meridional de la ria de Pontevedra. El claustre està format actualment per tretze professors i professores.

L'escola pertany des del 1999 a la Xarxa Europea d'Educació del Consumidor a través de l'Institut Gallec de Consum. Després de cinc anys consecutius impartint projectes d'educació per al consum a l'escola, l'any acadèmic 2003-2004 tractem el tema de l'oci i el temps lliure. En part, havíem tractat el tema quatre anys enrere, tot i que molt particularitzat en l'àmbit del joc i les joguines.

Enfocament del PROJECTE

Amb el projecte *Tempo de lecer, para crecer* vam voler posar especial atenció al bon ús del temps lliure, al consum de televisió, videojocs i TIC, i a les alternatives per a un ús no consumista del temps d'oci, de manera que, a part de no restar temps d'estudi, son, relació directa amb les persones..., es privilegiés la lectura recreativa, els jocs compartits, l'esport... En relació amb això,

com alternativa realista –i holística o globalitzadora–, vam voler dedicar una atenció especial a la platja, ja que els nostres alumnes en són usuaris assidus entre els mesos de maig i setembre.

D'altra banda, el projecte es va dissenyar per una part dels docents com a projecte globalitzat o interdisciplinari. El tema transversal havia de funcionar durant dues setmanes (del 15 al 31 de març) com el tòpic o centre d'interès al voltant del qual s'organitzessin totes les àrees del currículum. A més dels treballs fets a les aules, es van programar una sèrie d'activitats conjuntes o coordinades en què van participar tots els grups d'alumnes.

Els objectius i continguts s'havien de treballar organitzats en quatre blocs temàtics: temps lliure i temps d'oci, consum de televisió, videojocs i noves tecnologies, i la platja com a espai d'oci alternatiu. En relació amb cada tema, els alumnes havien de descriure els seus propis hàbits i comportaments, i després jutjar-los i descobrir noves possibilitats, i evitar així abusos i perjudicis per al bon desenvolupament personal.

Com es va realitzar EL PROJECTE

El projecte va engegar el primer dia (15 de març) motivat per la realització a totes les aules d'un col·loqui sobre la importància d'utilitzar bé el temps lliure i planificar adequadament l'ús del temps d'oci. Es van proposar i explicar els objectius generals i els temes que ens havien d'ocupar durant la quinzena (temps lliure, temps d'oci, les múltiples i variades activitats dels temps d'oci, la televisió, els videojocs, l'ús de les noves tecnologies, la platja...) i les grans activitats en què havíem de participar. Es va animar els alumnes que intentessin practicar a casa seva el que començarien a estudiar; per tal de dur-ho a terme vam comptar amb la col·laboració de les mares, que havien estat informades d'allò que preteníem, mitjançant una reunió a l'escola i un full explicatiu.

A partir d'aquell dia i fins el 31 de març vam implementar el projecte a totes les aules, segons la programació particular feta per cada docent per a les diferents matèries. Vam utilitzar molt les aules d'informàtica i d'audiovisuals. Entre els materials utilitzats podem destacar: el CD *Nuevas tecnologías* (Direcció General d'Alimentació i Consum de la Comunitat de Madrid), que ens va deixar l'Institut Gallec de Consum, i la visita de la pàgina web portuguesa www.vivapraia.com, amb informació i activitats.

Les activitats realitzades a les aules van tenir el suport de tres grans activitats conjuntes o coordinades:

Cartellera de l'oci

La cartellera es va deixar a totes les classes al llarg de tota la quinzena. Es tractava que els propis alumnes presentessin i recomanessin planificacions equilibrades del temps lliure, d'activitats alternatives d'oci, mirar programes de televisió útils i divertits, videojocs no violents, aprofitar les possibilitats interessants de les noves tecnologies, etc.

Un dia a la platja

Es va realitzar dimarts 23 de març, i hi van participar tots els alumnes del centre acompanyats dels mestres. En el transcurs del matí els alumnes van realitzar primer una observació sistemàtica de la platja com a ecosistema, la van recórrer durant aproximadament una hora, hi van observar i identificar elements del biotip i éssers vius, van recollir objectes curiosos, restes d'éssers vius... Durant la segona hora els alumnes van recórrer una altra vegada la platja en grups per a observar-la com a espai d'oci alternatiu; amb aquesta finalitat, van identificar les zones més adequades o no per a banyar-se, jugar..., van descobrir possibles focus de contaminació i els riscos d'infecció, van realitzar en grups de classe una recollida de diversos tipus de residus. A la part final, després d'un descans per prendre algun aliment, van practicar jocs cooperatius adequats a aquest espai. Aquestes activitats van rebre el suport

de dos tècnics d'una empresa d'educació ambiental contractats per la regidoria de Medi Ambient de l'ajuntament de Marín especialment per a aquesta activitat.

Taller de videojocs i les TIC-Setmana sense televisió o de la televisió planificada

Es va realitzar al llarg de la segona setmana d'implementació del projecte. Els nens i nenes van portar a l'escola videoconsols i videojocs de diversos tipus i els van exposar en una sala. Durant la setmana es va visitar l'exposició, es van manipular i classificar els videojocs i es van fer pràctiques experimentals de consum planificat i crític de videojocs, TIC i televisió.

Amb les activitats comunes descrites anteriorment, el tema transversal va adquirir una gran motivació i tensió sostinguda. Gràcies a la implicació activa de tot el professorat, vam aconseguir que en les diferents matèries s'incidís més o menys

directament sobre els continguts del tema transversal durant tota la quinzena. El joc i la simulació de situacions de la vida real dels nens i de les seves famílies van ser components importants de la metodologia utilitzada, així com la interacció de tots els sectors de la comunitat educativa del centre i, especialment, la col·laboració dels pares i mares dels alumnes.

JESÚS PORTAS FERRO, coordinador.

«EL CARRITO»: Nous temps per a nous consumidors

■ Projecte d'Innovació en Educació del Consumidor
■ ESCOLA PÚBLICA SAN FRANCISCO
■ Los Navalmorales (Toledo)

OBJECTIUS

Els objectius d'aquest projecte, tal com apareixen al Disseny del Projecte de la convocatòria, són els següents:

> Millorar l'aplicació de procediments que permetin investigar la realitat, aprofundir en les formes més adequades per a la utilització, ús i gaudi dels béns, productes i serveis que s'ofereixen al mercat i fan possible la resolució de problemes i l'autonomia a l'hora d'escollir.

> Fer possible l'adquisició de conceptes clars sobre la pròpia condició de consumidor, els drets i obligacions en qualitat de consumidor, el funcionament de la societat del consum i els mecanismes de què disposem per a actuar com a consumidors informats.

> Identificar, reconèixer i apreciar nous hàbits de consum que ajudin a disminuir la producció de residus o col·laborin en el tractament i reutilització que se'n fa.

> Afavorir l'educació en actituds i valors associats a l'Educació del Consumidor.

> Facilitar l'intercanvi i la difusió d'experiències.

> Promoure pautes de conducta d'acord amb el consum responsable (saludable, sostenible i solidari).

Entre d'altres també destaquem:

> Potenciar **una escola viva**, oberta, que sigui «**la vida mateixa**» per als nostres alumnes.

> Actuar de forma conjunta amb les **famílies** per a fomentar bons hàbits de consum.

> Incidir en el desenvolupament d'**hàbits alimentaris saludables**.

> Afavorir el desenvolupament de l'actitud crítica de l'alumnat de l'escola en front la publicitat que rep a través dels mitjans de comunicació.

CONTINGUTS

El nostre projecte tractarà tots els blocs de contingut que es proposen a la convocatòria:

- > Etiquetatge de productes alimentaris
- > Publicitat i consum
- > Consum sostenible
- > Consum responsable
- > Educació per al cooperativisme en matèria de consum
- > Productes electrònics i videojocs
- > El joc com a recurs educatiu
- > Mitjans de comunicació o prevenció del consum compulsiu

LES ACTIVITATS

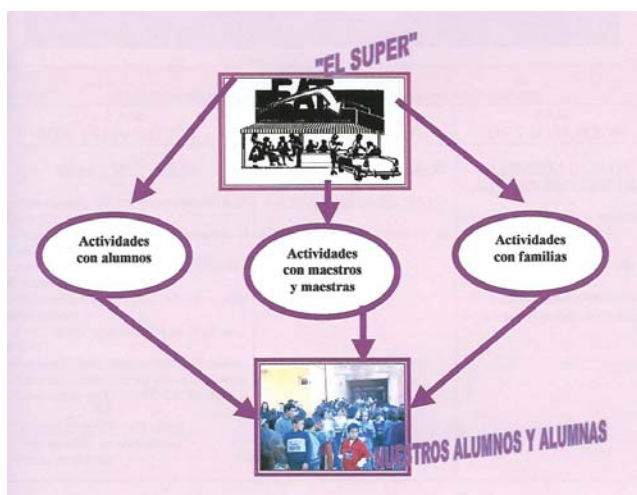
Distingim tres grans blocs d'activitats: un primer bloc d'**activitats de preparació**, un segon bloc d'**activitats concretes de desenvolupament del projecte**, i un tercer i últim bloc d'**activitats finals**.

Les **activitats de preparació** són totes les que es refereixen al disseny del projecte, documentació necessària, sol·licitud d'ajudes, aprovació del Claustre i el Consell Escolar, informacions prèvies a les famílies...

Quant a les que anomenem aquí «**activitats concretes de desenvolupament del projecte**», les planificarem a partir d'un bloc principal que anomenarem «EL SUPER», i tractaran:

Per als **ALUMNES** i **LES ALUMNES**

- > L'estudi i l'anàlisi d'hàbits alimentaris: a casa, al menjador de l'escola. Dades estadístiques: anàlisi i valoració. Pautes de modificació de conductes.
- > Les fruites de la temporada.
- > El consum solidari. Col·laboracions amb ONG.
- > Els concursos de: cartells, dibuixos, poesia, fotografia.
- > Els drets dels consumidors i les oficines que els defensen. Els conflictes a l'hora de consumir; quan, com i on reclamar.
- > Les col·laboracions en revistes i altres publicacions.
- > L'elaboració de fullets informatius.
- > Les noves tecnologies aplicables a l'Educació del Consumidor
- > L'oli sa del nostre poble com a «producte estrella».
- > El taller del supermercat.
- > El taller de publicitat.
- > El taller d'ecologia i aprofitament de residus.
- > El taller de seguretat: en joguines, a l'escola, a casa, en el temps lliure.
- > Els mòbils, walkmans i videojocs. Cosmètics, tatuatges.
- > La llum, l'aigua, el gas, la calefacció. Estalvi energètic.
- > Les visites a depuradores d'aigua.
- > Les llaminadures.
- > La valoració del material escolar com a resultat d'accions i recursos, i conscienciar els alumnes i les alumnes d'un consum racional.

3. El joc com a recurs educatiu.
4. Els programes de televisió (gravacions en vídeo).
5. Les activitats d'Educació Musical.
6. Els dibuixos, cartells, la col·laboració amb les activitats generals de l'escola, o bé com a activitats separades.
7. Els contes, les redaccions, les opinions, les poesies...
8. Un dia qualsevol. Hauria de ser una pel·lícula de vídeo.

Per a les **FAMÍLIES**

- > Els tallers
- > Les xerrades informatives i d'orientació.
- > La participació i col·laboració en les activitats programades per als seus fills i filles.
Campanya d'informació a la societat extremeña per a la prevenció del sobreendeutament

Consum i salut.

CONSA 3

Kontsumo Eskola, Centre de Formació Permanent de la Direcció de Consum del Govern Basc, participa com a soci participant en una acció Grundtvig juntament amb l'Institut do Consumidor (Lisboa) i Adiconsum Regionale Lazio (Roma), i actua com a soci coordinador l'Escola Europea de Consumidors del Govern de Cantabria. Participem en aquesta acció amb el projecte **CONSUMO Y SALUD 3 – CONSA 3**.

Aquest projecte, que s'integra al Programa Sòcrates, és un programa d'acció de la Unió Europea per a la cooperació transnacional a l'àmbit de l'educació. L'acció Grundtvig pretén promoure la qualitat i la dimensió europea

de l'educació d'adults i contribuir, mitjançant la cooperació internacional, a la innovació, la major qualitat de l'ensenyament i l'accessibilitat a altres itineraris educatius. És un projecte dirigit a persones emigrants, persones de la tercera edat i dones majors de 50 anys. La finalitat del projecte és elaborar

dinàmiques noves i enfocaments metodològics que siguin útils per a la formació de persones adultes.

Els continguts se centren en cinc temes:

- > Països europeus i Unió Europea
- > Educació per a la Salut
- > Educació per al Consum
- > Tecnologies de la Informació
- > Informació i Publicitat

Aquests cinc exemples han estat desenvolupats prenent com a exemple pràctic el tema dels cosmètics. Durant el curs escolar 2003–2004 s'han desenvolupat sessions formatives on s'han posat en pràctica els materials didàctics sobre cosmètics i salut elaborats amb els següents centres de formació de adults:

Centre d'Educació d'Adults Paulo Freire de Vitoria-Gasteiz

La totalitat de les participants han estat dones, la majoria més grans de 55 anys. Atès l'interès que les alumnes van mostrar pel curs, es van fer dos grups de treball de dos dels barris on aquest EPA té ubicats els locals.

Opinió d'una de les alumnes

«Participar en aquest curs m'ha ajudat a estar més informada dels cosmètics i el consum en general. Com que tinc més informació em veig més ben capacitada per a comprar de forma més responsable. Crec que aquest curs m'ha vingut molt bé perquè he après coses molt interessants, com ara fixar-me en l'etiquetatge dels cosmètics, saber quins són els drets i deures que tenim com a persones consumidores, elaborar el meu propi cosmètic amb etiquetatge inclòs...»

Escola de Formació i Promoció de la Dona d'Arduza i San Cristóbal

Un dels objectius fonamentals d'aquesta escola de dones és ampliar l'oferta d'educació d'adults amb activitats d'educació informal amb la finalitat que s'integrin al projecte i a les activitats comunitàries socials de la zona.

S'intenten potenciar les possibilitats de les dones, tant personals com socials. Ateses les característiques d'aquest col·lectiu es va considerar que podia ser molt interessant que realitzessin els mòduls sobre Consum i Salut.

Opinió de la responsable dels centres de formació

«El curs passat dos centres de promoció per a dones de Càrites vam tenir la possibilitat de conèixer l'Escola de Consum del Govern Basc; segons l'opinió de les dones va ser una experiència enriquidora, de fet, l'assistència va ser regular i elevada.

El nostre interès va ser aprendre algunes coses sobre els cosmètics: el significat dels components, les etiquetes, les cremes solars i els factors de protecció, etc.; va anar bé perquè la visita va ser al mes de juny, prop del període estival. No van faltar les classes pràctiques on elles mateixes van poder fer productes cosmètics, i la visita a la fàbrica de L'Oréal.»

Segons la meua opinió aquest tipus de cursos per a associacions, col·lectius, organismes... són molt positius, ja que a part de les possibilitats d'aprenentatge en diversos temes relacionats amb el

consum, es donen tot tipus de facilitats pel que fa als horaris, organització, informació, participació i en especial a l'adaptació de l'explicació dels continguts al grup, com va ser el nostre cas en un dels centres on assisteixen dones d'origen magrebí i autòctones. Per aquest motiu, animo els col·lectius perquè es posin en contacte amb Kontsumo Eskola i s'informin dels tallers que ofereixen.

Opinió d'una de les alumnes de l'escola de dones d'Arduza

«Ha estat una experiència molt interessant perquè hem treballat temes molt presents en les nostres vides i sobre els quals no ens solem aturar a reflexionar. D'altra banda, la manera de tractar els temes ha estat molt diferent a la qual solem estar acostumats i ha permès, a més d'aprendre sobre consum, conèixer Kontsumo Eskola, que és un recurs que tenim i on podem participar en futures ocasions.»

Opinió del personal de Kontsumo Eskola

«La participació de Kontsumo Eskola en el projecte Grundtvig ha estat molt interessant. D'una banda, ha estat una oportunitat molt bona per a establir un treball en equip entre diversos socis que han contribuït a l'elaboració dels materials didàctics sobre Cosmètics i Salut. D'altra banda, la posada en pràctica d'aquests materials amb diversos grups d'alumnes ha estat una experiència molt gratificant. Les alumnes han valorat molt positivament una formació caracteritzada per la utilitat dels continguts i per la diversitat dels temes tractats. Les diverses activitats dutes a terme durant l'any passat, com tallers pràctics, participació en programes de ràdio i televisió..., han estat un al·licient perquè durant el curs present les alumnes continuïn participant en la segona fase del projecte enfocada fonamentalment a les noves tecnologies.»

Campanya d'informació a la societat extremeña per a la prevenció del sobreendeutament

La Direcció General de Consum i Salut Comunitària de la Junta d'Extremadura està molt sensibilitzada davant del risc de sobreendeutament de la nostra societat.

Per aquest motiu, i en compliment del manament constitucional de promoure la informació i educació dels consumidors, ha organitzat una Campanya d'informació i formació a la societat extremeña en matèria de sobreendeutament.

- > Estudi de camp i estadístiques
- > Formació de Mediadors
- > Jornades de portes obertes
- > Xerrades sobre planejament de l'economia familiar
- > Tallers pràctics
- > Simpòsium

**ADICAE
Extremadura**

**ACTIVITATS
REALITZADES A
LA CAMPAÑA**

- > Badajoz
- > Càceres
- > Coria
- > Don Benito- Villanueva
- > Mèrida
- > Navalmoral de la Mata
- > Plasència
- > Zafra

L'Associació d'Usuaris de Bancs, Caixes i Assegurances d'Extremadura ha estat l'encarregada, com a especialista en la matèria tractada, de dur a terme la Campanya, que ha tingut un caràcter eminentment preventiu, formatiu i de difusió d'aquesta problemàtica.

Les quatre Escoles Permanents de Consum (Casar de Càceres, Coria, Jerez de los Caballeros i Miajadas) estan estudiant les conclusions per a incloure-les a la dinàmica quotidiana, adaptar els materials i rebran, el proper mes d'abril, un curs de formació de formadors en sobreendeutament per aprofundir en la matèria.

Si bé la població infantil és la principal destinatària d'aquestes Escoles Permanents de Consum, des de la Junta d'Extremadura s'insisteix especialment en l'ampliació de les activitats dirigides als adults.

Després de la primera fase d'estudi i informació a la població extremeña en general, i de la segona de formació de

formadors a les Escoles Permanents de Consum, ens plantegem la tercera que és fer arribar la prevenció del sobreendeutament als nois i noies. Amb aquesta finalitat, hem dissenyat una estratègia doble:

> La col·laboració amb la Conselleria d'Educació per a la inclusió de cursos de consum i en especial, en aquests temes de planificació del pressupost en el Pla de Formació del Professorat a través dels CPR.

> La coordinació, el suport i l'acompanyament al professorat dels IES i IESO d'Extremadura, adherits a la Xarxa d'Educació del Consumidor.

D'aquesta manera pretenem treballar a l'Educació Secundària i el Batxillerat els conceptes de sobreendeutament i que l'alumnat aprengui a planificar el pressupost de forma pràctica, establir marges de despesa i estalvi, i en definitiva, saber gestionar de forma adequada l'economia i ser ciutadans conscients i responsables en el futur.

¿Què és el sobreendeutament?

> És la situació d'un consumidor que ha contractat deutes excessius i que no els pot afrontar. Es produeix quan els deutes són superiors al patrimoni i les rendes o ingressos que tenim.

Tipus de sobreendeutament

- > Sobreendeutament passiu o fortuït
- > Sobreendeutament per abús de crèdit

Les causes principals:

Disminució dels ingressos

- > atur
- > temporalitat o precarietat a la feina
- > incapacitat temporal o permanent
- > una pujada dels tipus d'interès
- > el naixement d'un fill
- > separació, divorci, defunció del cònjuge...

Augment de les despeses

- > imprevistos innecessaris
- > compra compulsiva
- > utilització excessiva de les targetes de crèdit
- > descontrol del pressupost

¿Com prevenir el sobreendeutament?

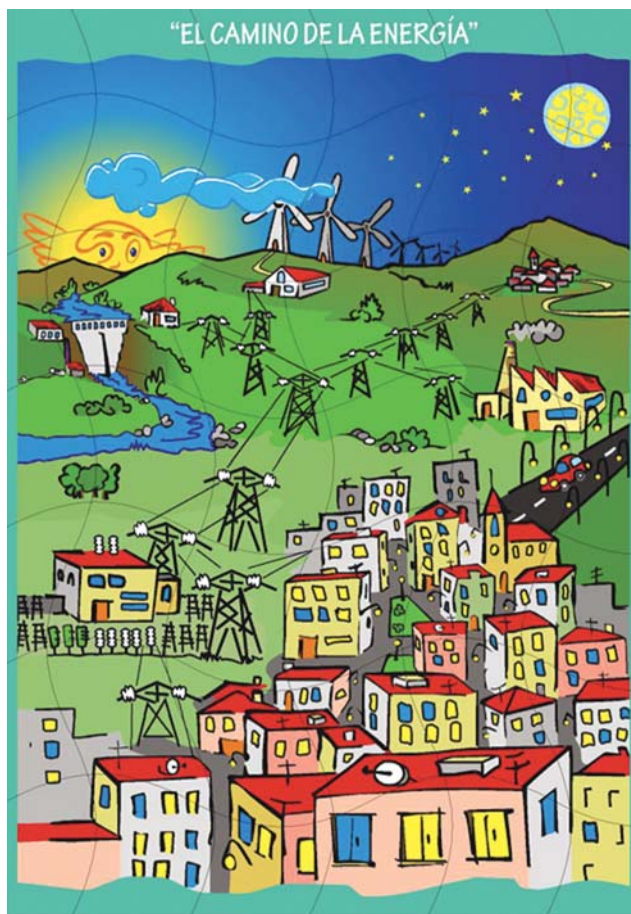
1. Demana un crèdit quan la situació és vertaderament necessària, no tinguis per costum viure plenament endeutat.
2. No caiguis en el consumo irreflexiu i impulsiu, analitza les teves necessitats i obligacions i distingeix el que és insubstituïble i el que és vertaderament necessari.
3. Abans de demanar un crèdit has d'analitzar si ets capaç de suportar el pes del deute.
4. Analitza el conjunt dels crèdits oberts i les obligacions mensuals, el fet d'adquirir béns o contractar serveis, lluny d'afavorir una millor qualitat de vida, provoca estrès, nerviosisme i poca satisfacció.
5. Porta un control exhaustiu de les despeses, el saldo dels comptes i les dates de pagament.
6. Redueix en la mesura del possible les despeses que no siguin necessàries i marca't l'estalvi com a prioritat.

Conclusions finals

- > Informació com a dret del consumidor.
- > Consum responsable: control a la publicitat agressiva.
- > Aprendre a ser un bon consumidor: no associar l'oci amb «anar de compres».
- > Conèixer les nostres possibilitats d'estalvi.
- > Pla global de tractament de deutes.

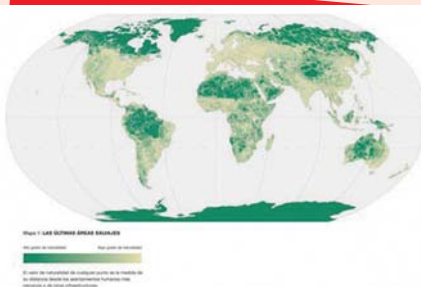
Desenvolupament sostenible a l'educació en consum

El medi ambient canvia més ràpid que en qualsevol altra època dels segles recents; com a conseqüència hem d'esperar sorpreses que durant les primeres dècades del segle XXI potser produiran canvis ecològics importants. Al mateix temps, el consum humà d'energia, aigua i altres recursos no renovables augmenta, tant per càpita com en total, cosa que pot produir grans dèficits en moltes parts del planeta, encara que les condicions ambientals no experimentin canvis. Els processos socials en les diferents regions i cultures estan subjectes a múltiples variacions, i reben i exerceixen una influència a l'hora d'interactuar amb les condicions ecològiques. El factor humà desenvolupa un seguit de forces propulsores crítiques sobre aquests complexos conjunts de relacions que exerceixen una influència directa en els canvis produïts a escala mundial. D'aquesta manera resulta indispensable l'estudi de la influència humana en les causes i conseqüències dels canvis ecològics per a establir les formes de desenvolupament més sostenibles.¹

La recerca de solucions polítiques, científiques i tècniques vinculades a un canvi generalitzat d'actitud en front del deteriorament del medi natural ha portat l'Assemblea General de les Nacions Unides a declarar el 2005 com l'any inicial de la «Dècada de l'educació per a la sostenibilitat»².

En aquesta línia de prudència i respecte pel medi, a la Unitat d'Educació de la Direcció General de Consum entenem per **desenvolupament sostenible**: «Els sistema de producció i hàbits de consum que garanteixen la satisfacció de les necessitats del present, sense hipotecar la capacitat de desenvolupament d'altres àrees econòmiques o de consum, ni del gaudi de les generacions futures per un període de temps limitat, sense continuar el deteriorament del medi terrestre, de la hidrosfera, l'atmosfera, la flora i la fauna,

ni de l'habitat urbà. Aquest desenvolupament sostenible s'aconsegueix a través d'un procés de treball planificat que necessita, implica i beneficia tots els habitants del planeta.»

Les iniciatives dirigides a la consecució d'aquest objectiu en són moltes, com és comprensible des de diverses propostes i enfocaments.

La situació requereix, des de la comprensió per part de la població i fins i tot des de l'exigència ciutadana cap als agents econòmics, polítics i socials, accions educatives que transformin les concepcions, els hàbits, l'imaginari social sobre quines

poden ser les formes de benestar possibles en el món al qual ens dirigim. Aquestes accions han d'incidir en la participació social, en el desenvolupament sostingut de polítiques mediambientals i en el suport per part de la majoria dels ciutadans.

¹ Agenda 21. Secció IV: Medios para la puesta en práctica. Capítol 35.10; l'Agenda 21 és un document alternatiu que es va signar a la Cimera de Rio del 1992. Consisteix en un calendari d'idees, mesures i projectes orientats a l'obtenció d'un desenvolupament sostenible.

² Resolució 57/254 de l'Assemblea General de l'Organització de les Nacions Unides.

Com a exemples de projectes educatius orientats a la formació integral de la persona com a consumidor responsable respecte de la sostenibilitat i el consum són:

> Les Ecoescoles, un desenvolupament de l'Agenda 21. Aquestes escoles potencien un treball en els centres escolars d'educació infantil, primària i secundària que culmina amb una certificació ambiental basada en una aproximació al sistema ISO 14.001³. Els objectius de l'Ecoescola són: habitar els alumnes a participar en assumptes que afecten la qualitat del medi ambient; establir programes educatius específics per a millorar la utilització dels recursos; adequar i orientar el currículum cap a un model de sostenibilitat del centre; col·laborar amb els consells escolars en la implantació de currículums,

programes i activitats extraescolars d'educació ambiental en l'àmbit local corresponent.

> En una línia semblant trobem el treball educatiu que es realitza des de la Direcció General de Consum de la Comunitat de Madrid en els Tallers de Consum, del Programa d'Educació del Consumidor a l'Escola, i altres activitats, que s'orienta cada vegada més en el sentit de sensibilitzar, crear hàbits i formar actituds de responsabilitat i anàlisi dels problemes produïts per la producció massiva i la generació de residus. Una d'aquestes activitats és l'exposició sobre «Consum Responsable, Desenvolupament Sostenible i Comerç Just»⁴, que actualment ha arribat a 39.000 escolars d'educació primària.

Altres accions dirigides en la mateixa línia i previstes per l'any 2005 són el «Seminari de consum, comerç just i desenvolupament sostenible», que intenta oferir al professorat una base teòrica, unes pautes i un material didàctic específic amb què abordar aquestes qüestions. Els principals objectius del seminari són: reflexionar sobre el procés de globalització de la societat en la mesura que concerneix el conjunt de comunitats humanes, tots els espais naturals i éssers vius del planeta; així com el tractament dels problemes mediambientals que sorgeixen de la colonització generalitzada de l'espècie humana de tots els ecosistemes; i un esforç argumentatiu per a justificar el valor de la diversitat biològica i el sentit de preservar-la tant pel bé intrínsec que implica com per l'aprofitament racional de les espècies i els ecosistemes.

Com a suport documental per al seminari s'ha preparat l'edició d'una guia didàctica, en format DVD, amb el mateix títol que el seminari, que il·lustra d'una manera específica els conceptes de «Comerç Just» i de «Desenvolupament sostenible». Aquest material, simultàniament al desenvolupament que proposa, intenta contribuir al desenvolupament de la capacitat de pensar i d'adequar la relació de la població escolar al món que ens envolta i a les comunitats que l'habituen. La idea de fons és vertebrar aquests continguts de responsabilitat ambiental amb l'educació per a la vida, és a dir, per a les modificacions de la vida que han de venir.

Article elaborat amb la col·laboració de Natur del Segle XXI.

³ DAT Madrid Oest. Programa Ecoescoles.

⁴ Revista de la XARXA d'Educació del Consumidor. Núm. 2 – II 2003.

Per la igualtat a través del consum responsable

- El CEIP Luis García Sáinz, de Fuentes de Ebro (Saragossa) és un centre docent adherit a la Xarxa d'Educació de Consumidor i té una llarga i àmplia experiència en la realització de projectes de consum; des de començaments de la dècada dels noranta desenvolupa aquests projectes de forma transversal en els diferents nivells i etapes educatives i, en la majoria dels casos, compta amb la col·laboració dels pares i mares de l'alumnat.

En aquestes pàgines ressenyem el projecte «PER LA IGUALTATA TRAVÉS DEL CONSUM RESPONSABLE», desenvolupat durant l'any 2004 a les etapes d'infantil i primària.

La professora responsable d'aquest projecte ha estat la senyora Elisa Calavia Ruiz, que ha coordinat la feina realitzada pels 28 professors de l'escola i les activitats realitzades pels 355 alumnes.

En aquest article recollim un resum de les dades principals d'aquest projecte que va subvencionar el Departament de Salut i Consum l'any 2004.

Tal com es descriu a la memòria explicativa del projecte, «L'interès de treballar l'educació del consumidor és el resultat de la continuació de la tasca realitzada per l'escola en aquesta matèria al llarg de diversos anys i la realitat social del centre que, amb un 20% d'alumnes i famílies procedents d'altres cultures, motiva la nostra preocupació per aconseguir una igualtat real en el nostre petit entorn escolar compartint i fomentant les diferències, única forma que tenim d'entendre l'equitat en una societat plural. La nostra diversitat cultural és un al·licient que hem d'entendre, respectar i fomentar, i la millor forma de fer-ho és l'educació des de la infància, facilitant l'intercanvi d'idees, actituds i opinions».

Descripció i contextualització

El centre ha apostat per treballar una educació en valors, reflectida en aquest Projecte Educatiu. En els últims anys, hi ha hagut una dedicació especial al tema de la influència de la publicitat, així com la integració d'altres cultures, ja que un 20% d'alumnes i famílies procedeixen del col·lectiu d'immigrants. Aquest desig

d'afavorir qualsevol activitat que fomenti la igualtat dels drets de les persones i la integració del col·lectiu desfavorit dels immigrants ha promogut el tractament d'un tema comú a totes les cultures: **el consum responsable**.

OBJECTIUS

- > Conèixer l'ús dels materials de desfet i afavorir-ne el reciclatge a les tasques docents diàries.
- > Formar un punt de vista més crític respecte de la publicitat, analitzant els missatges ocults.
- > Afavorir la convivència harmònica de les diferents cultures, fomentació de l'obertura i l'intercanvi de models.
- > Conscienciar la comunitat de la necessitat d'una dieta equilibrada en tots els àpats; l'esmorzar que porten els alumnes a l'escola inclòs.

Educació INFANTIL

En aquesta etapa s'ha tractat principalment el tema de «l'esmorzar saludable», al qual s'han adherit tots els alumnes que han forçat actituds alimentàries saludables, tant els mateixos nens com les famílies, i han complert «el manament setmanal»: dilluns - fruita, dimarts - entrepà, dimecres - fruita, dijous - galetes, divendres - lliure.

Han treballat amb els materials de desfet i han fet diversos materials per a ser utilitzats a l'aula, en decoracions i altres activitats. Entre aquestes activitats destaquen:

- > Gegants en miniatura amb ampolles de plàstic, teles, botons, llanes per a «Les festes» i màscares de cartró, venes de guix per al «Carnaval».
- > Diversos tipus de cases, barraca, masia, sitges, torres... amb caixes de diferents mides, palla, pals, rotllos de cartró per a «Cases del món».

> Globus, avions, cotxes, coets, vaixells amb cartrons, paper de diari, envasos de iogurt, llanes... per a «Mitjans de transport». Arbres, bolets, rius, amb pel·lofes de cacauets, ametlles, encenalls de suro... per a «La Tardor».

Primer cicle de PRIMÀRIA

Quant a consum i reciclatge, l'alumnat és conscient del tema del reciclatge i de l'aprofitament de recursos, per la qual cosa és bastant autònom en el bon ús del paper, i aprofita els fulls per les dues cares, separa en recipients diferents el paper i el cartró destinat al contenidor de reciclatge d'altres materials rebutjables, reutilitza cartells de gran format...

Amb aquesta finalitat, s'han utilitzat cartrons i materials diferents del fons de materials reciclables en la realització, entre altres coses, de:

- > La disfressa de «casa» en la participació del centre en el carnaval sota el lema «El món que volem construir».
- > Un gran estel entre tot el cicle, així com un altre d'individual, on vam llençar els nostres bons desigs al vent, per a la celebració del dia de la Pau.
- > Materials lúdics des de l'àrea d'educació física.
- > Diverses composicions plàstiques, realitzades individualment.

També s'ha treballat el consum responsable (amb la visualització del vídeo d'Intermon sobre el funcionament del comerç i l'economia mundial, així com l'alternativa del comerç just i el consum responsable).

Segon cicle de PRIMÀRIA

En aquest cicle es van aprofitar els continguts curriculars al llarg de tot el curs per a treballar i difondre la idea de la importància del reciclatge dels materials, les energies netes, i la importància de tenir un planeta net, col·laborant cada alumne segons les seves possibilitats.

Per a conscienciar els alumnes vam començar recollint revistes, cartrons i rotllos usats de paper higiènic per a fer maquetes

d'animals, portallapis, murals, cossos geomètrics, emmarcació de treballs geomètrics, etc.

A més, tant per a ambientar la classe al llarg del curs com per a diverses celebracions hem aprofitat productes reciclats, mòbils amb pinyes i restes de branques d'arbres, restes de llanes, fruits secs, etc.

Tercer cicle de PRIMÀRIA

Els alumnes «grans» del centre han sistematitzat els treballs referents a consum i reciclatge agrupant-los en diferents unitats didàctiques que han afectat diverses àrees del currículum:

UNITAT DIDÀCTICA: «PUBLICITAT PER UN TUB CATÒDIC» realitzada amb els alumnes de 5è curs en el taller de publicitat.

UNITAT DIDÀCTICA: «TOT SERVEIX PER A JUGAR» desenvolupada durant les sessions d'educació física utilitzant materials reciclats per a realitzar diferents treballs i materials de joc.

En educació ARTÍSTICA hem fet amb l'alumnat de 5è i 6è curs diverses activitats com ara: caps d'animals amb paper de diari, titelles amb mitjons, mòbils, etc.

Valoració dels OBJECTIUS

Els objectius proposats en el Projecte s'han complert de manera satisfactòria, com queda reflectit en el resum de les activitats elaborades en cada cicle.

La valoració altament positiva del programa ens anima a continuar-lo durant el 2005 amb noves activitats.

CEIP Luis García Sainz
C/ Agustina de Aragón, 1
50740- FUENTES DE EBRO (Saragossa)
<http://www.educa.aragon.es/cpgsfuen>
correo electrónico: cpgsfuentes@educa.aragon.es

Els hàbits alimentaris i saludables al CRA de El Burgo Ranero (Lleó)

L'Escola Rural Agrupada de El Burgo Ranero de Lleó treballa amb els alumnes l'adquisició d'hàbits alimentaris i saludables, tant des de la formació i l'educació que imparteixen els docents a les classes diàries segons el pla d'estudis, com a través de la posada en marxa d'un ambiciós Projecte de Millora de la Qualitat en què els Serveis del Menjador adquireixen un protagonisme especial.

La importància d'aquest Servei per a tota la comunitat Educativa és fonamental, per això, dins del Catàleg de Serveis i Compromisos de Qualitat que ha estat elaborat per al centre, destaca de forma especial el Pla de Millora dissenyat per al Consumidor Escolar, que inclou la **planificació**, el **seguiment**, i l'**avaluació** del funcionament del servei, que es concreta amb els passos següents:

- > Recollir opinions, informes i evidències sobre el funcionament del servei.
- > Suggerir propostes de millora.
- > Dissenyar el conjunt d'actuacions que cal desenvolupar.
- > Posar en pràctica aquestes actuacions.
- > Emplenar les fitxes de seguiment. Revisar el funcionament i la incorporació de millores.
- > Mostrar el grau de satisfacció del servei.

Amb aquest pla de treball es pretén principalment que els nens aprenguin i desenvolupin hàbits alimentaris i saludables a les hores dels àpats al menjador escolar amb altres nens. Per a aconseguir aquest objectiu adquireixen uns compromisos i plantegen la realització de diferents **actuacions** que van dirigides als nens i docents, als pares i al personal responsable de la cuina i el menjador. Destaquem les següents actuacions:

- > Xerrades divulgatives sobre hàbits alimentaris.
- > Decoració del menjador amb dibuixos i missatges de llibres de lectura infantil; dediquen el temps destinat al període de menjador per treballar-hi.
- > Implicació dels mestres en la consecució d'hàbits de neteja i higiene, així com en la informació als nens de les normes que cal respectar al menjador.
- > Nomenament de responsables de taula.
- > Millora de la distribució dels alumnes en el menjador.
- > Afavoriment d'un ambient tranquil i relaxat.
- > Puntualitat en l'horari dels àpats.
- > Realització d'enquestes als pares sobre el funcionament del menjador.
- > Realització d'entrevistes als responsables de la cuina per a tractar i exposar els objectius plantejats en aquesta proposta de millora.

Com en tot el projecte, és fonamental fer una valoració dels resultats obtinguts; amb aquesta finalitat es dissenya una **avaluació** amb què comprovar el grau de consecució de les propostes de millora plantejades per als tres trimestres de l'any.

Reproduïm seguidament algunes parts d'aquest interessant projecte pel qual volem felicitar aquest Centre, i l'animem a continuar treballant l'educació del consumidor en aquesta línia de participació conjunta de tota la Comunitat Educativa, i així obtenir uns resultats tan positius.

IMATGES I MISSATGES que decoren el menjador

A l'hora de dinar la higiene és fonamental: per això, abans i després, us heu de rentar les mans.

Hi ha qui tot s'ho menja a gran velocitat, i creu potser que un premi guanyarà. Si enlloc d'ennuegar-te, mengessis més a poc a poc, segur que trobaries el plat més bo.

Si desitges alguna cosa que ben lluny de tu està, no atropellis tothom ni comencis a cridar. Demana que t'ho passi qui estigui més a prop i evita d'aquesta manera causar una molèstia.

Encara que hagi acabat fa una estoneta i estiguis impacient per sortir a jugar, no marxis de taula sense permís, d'altres esperaran que tu hagi sortit.

Un últim consell que aquí t'he de donar, quan vagis a taula, hauràs de procurar amb molta cura les coses no llençar.

Heu de deixar el tub de la pasta ben tapat i un raspall tindreu reservat.

D'acord que un porquet és bonic de veritat, però no per això deixa de ser un animal. El mateix seràs tu, amb perdó, si tan bruta et queda la cara quan menges.

Es considerarà de poca educació parlar amb el teu veí amb la boca plena. La boca s'utilitza per parlar o menjar, les dues coses alhora no hem d'intentar.

El tovalló serveix per a eixugar-vos bé; és una cosa manifesta i fàcil d'entendre. Ens hi eixugarem les mans i la cara, i mai no intentarem fer-ho amb les mànigues.

No empenyis el menjar cap a la forquilla, posant els dits en acció; convé que ho facis amb un tros de pa i així les mans netes al final tindràs.

Quan estiguis a taula evita, si et plau, el que no agrada o fa mala impressió. No expliquis marranades que puguin molestar ni esclafis un insecte que vegis volejar.

No et lleparàs els dits enllefernats de menjar, ja que si ho fas demostraràs ben poca educació. Et repeteixo el que hem dit abans; si tens tovalló, utilitza'l per a eixugar-te.

Una altra norma que sempre has de recordar, serveix-te només allò que et menjaràs.

Un cop t'hagi acabat la ració del plat, deixa'l a la taula fins que el recullin. Si menges en una casa on t'han convidat, mai no se t'acudeixi aixecar una torre amb els plats usats.

ENQUESTA REALITZADA ALS PARES sobre el funcionament del menjador

La puntuació es farà d'acord amb aquests codis:

	1	2	3	4				
	En desacord	Poc d'acord	D'acord	Totalment d'acord				
				0	1	2	3	4
1								
2								
3								
4								
5								

		SI	NO
6	He realitzat queixes relacionades amb el servei de menjador?		
7	En cas d'haver-ne realitzat, s'han resolt favorablement?		

8	De 0 a 10, valoració global del servei de menjador:	
9	Segons el vostre parer, quins aspectes s'haurien de millorar?	

CEREBRITO:

Alguna cosa més que un joc

El joc que hem realitzat s'anomena CEREBRITO perquè intenta ser un homenatge a aquesta artèria fluvial. És una barreja del trivial i el joc de l'oca.

La idea va sorgir com a complement d'altres treballs realitzats a l'**Ecoauditoria** sobre l'**aigua**, un programa que es va dur a terme a l'«**IES Marqués de la Ensenada**» d'Haro.

L'objectiu que perseguim és conscienciar els nostres

alumnes perquè facin un **ús racional** de l'aigua, element tan escàs i necessari per a la vida; i perquè aprenguin a contaminar al menys possible.

Pretenem cooperar per a aconseguir el desenvolupament sostenible del nostre planeta.

Hem creat dues mascotes anomenades CEREBRITO, que dona bons consells i les AGUAFIESTAS, que inciten el malbaratament i el mal ús de l'aigua mitjançant malifetes.

Elements del JOC

Consta de:

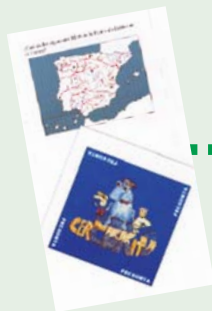
- > Un **tauler** on es representa la conca del riu Ebre.
- El punt de partida n'és el naixement, a Fontibre, i continua el curs del riu al llarg de les diferents comunitats autònomes que travessa.
- > Conté **caselles** on es representen les diferents característiques de l'itinerari (ciutats, afluents, central tèrmica, central nuclear, fàbrica depuradora, camps de golf, activitats relacionades amb l'oci...).

> Un **manual d'instruccions** on s'expliquen els conceptes al·ludits en les diferents caselles (cicle de l'aigua, pluja àcida, espècies aquàtiques no autòctones, transvasament...)

> **Cartes-ciutat i cartes-pregunta.** En caure en unes caselles determinades cal respondre a preguntes relacionades amb: conceptes

geogràfics (localització de rius, mars...), la naturalesa física de la matèria i l'ús racional de l'aigua.

> **Plànols laberint** en què un cop s'hagi llençat el dau, cal seguir el circuit corresponent.

> **Fitxes de diferents colors** per a desplaçar-se al llarg del tauler.

> **Gobelets i daus de colors**

> **Fàbriques-xemeneia** on s'introdueixen les **anelles-aguafiestas**. Són de diversos colors i alçades i indiquen la penalització corresponent a la contaminació produïda.

Hem introduït frases rimades, i hem utilitzat un llenguatge que s'adaptés als alumnes:

- «L'**Aguafiestas** no és enrotllada, perquè la butxaca té foradada»
- «Per **aconseguir un desenvolupament sostenible**, has de gastar al menys possible»
- «L'aigua és un element necessari i molt escàs, jo em dic **Cerebrito**, et donaré bons consells i m'has de fer cas»

Final del joc

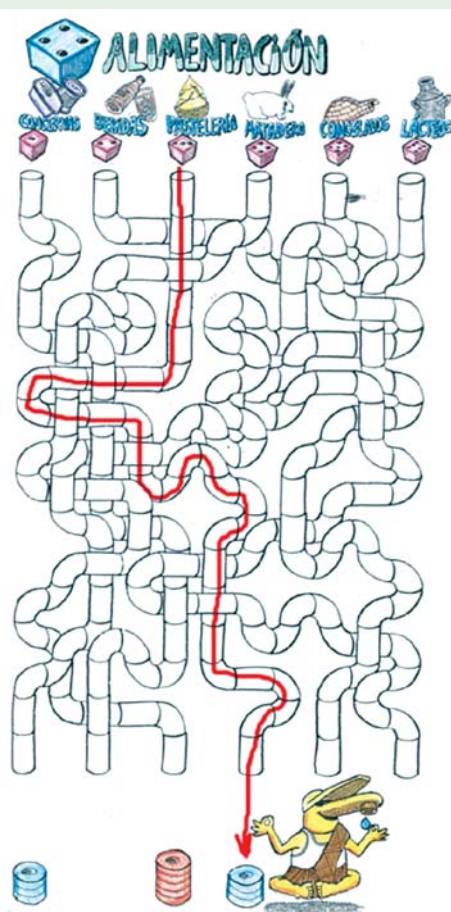
El jugador que hagi contaminat menys serà qui acumuli a la **fàbrica-xemeneia** menys nombre d'anelles-aguafiestas, i esdevindrà el guanyador del joc.

NO HAS DE CONTAMINAR I COM MENYS HO FACIS EL JOC GUANYARÀS

Coordinador del grup: Aitor Villacampa Ruiz

Col·laboradores: Begoña Domínguez Sobrón i Raquel Pérez Marrón

El treball ha obtingut el primer premi d'Innovació Educativa de la comunitat autònoma de la Rioja, a la categoria d'Educació Secundària, Formació Professional i Ensenyaments de Règim Especial Modalitat A.

La xarxa E-Cons a Tenerife

- **L'Oficina Insular de Consum i Promoció de Qualitat del Consell de Tenerife participa com a soci coordinador i gestor a la Xarxa Temàtica Europea, E-Cons, juntament amb les comunitats autònomes que formen part de la Xarxa Espanyola d'Educació del Consumidor.**

El projecte E-Cons aglutina 849 centres escolars de tota Europa (arribarà fins a 1.000), 28 institucions membres i 195 entitats col·laboradores de 23 països (arribarà fins a 31) que tenen en comú la capacitat i l'interès necessaris per a millorar l'educació consumerista a les escoles mitjançant la promoció de l'avaluació permanent de la pràctica docent.

E-Cons ha de potenciar la participació activa de centre escolars europeus (nivells educatius: 3 -18 anys) per a elevar el nivell de formació i autoprotecció dels consumidors.

Els centres educatius i els professors són els protagonistes d'aquest important projecte que pretén impulsar l'educació del consumidor en tots i cadascun dels països i regions d'Europa, a través d'experiències comunes, l'intercanvi, la coordinació, el suport i la formació dels professors; elements fonamentals per al bon èxit i enriquiment de la Xarxa Europea d'Educació dels Consumidors que comença a fer els primers passos.

La xarxa E-Cons es nodreix de petites xarxes que desenvolupen petits projectes que tracten l'educació del consumi-

dor des de perspectives diferents i interessants. Vegem algunes de les experiències on participen centres educatius de Tenerife:

El centre d'educació infantil i primària Decroly, del municipi de La Laguna realitza un projecte anomenat «Gastronomia, Ciències i Tradicions», l'objectiu fonamental del qual és conscienciar els alumnes i professors, i els consumidors en general, dels problemes que genera la uniformitat gastronòmica, que es pot veure reflectida en la mala alimentació i en l'esmorzar dels joves.

Descobrir Europa a través de la cultura culinària de diferents regions europees, posar en relleu la diversitat i riquesa gastronòmica, rescatar i conservar la memòria d'aquestes tradicions i modificar determinats hàbits i comportaments alimentaris són alguns dels objectius afegits als quals es planteja aquest projecte.

En primer lloc, s'ha de realitzar una investigació que permeti conèixer les arrels de les tradicions, l'origen dels aliments consumits, l'elaboració de determinats plats a través de l'inventari de receptes, les tecnologies implicades en la producció alimentària, etc.

En segon lloc, es pretén analitzar i comparar tota aquesta informació per a presentar-la, comunicar-la i difondre-la a través de l'elaboració d'un diari, el disseny d'una pàgina web i la creació d'un calendari gastronòmic europeu.

El centre d'educació infantil i primària *Infanta Elena* de la Perdoma, a l'Orotava, ha desenvolupat durant els cursos 2003-2004 i 2004-2005 un projecte europeu (Comenius 1) com a estratègia complementària per al desenvolupament del projecte educatiu i curricular, que prioritza el respecte pel medi (educació en valors), el bilingüisme i la igualtat d'oportunitats des d'una perspectiva coeducativa. Fem especial esment de l'ús de noves tecnologies com a mitjà i recurs per a l'intercanvi de la informació.

Durant el primer any s'han treballat els jocs tradicionals que els alumnes solen practicar: es van documentar i divulgar amb fitxes i vídeos que es van enviar entre els socis participants, i a través de la correspondència per correu electrònic i videoconferència entre els alumnes de les diferents escoles participants.

En el curs 2004-2005 treballem els jocs relacionats amb la defensa, conservació i el coneixement del medi natural, així com el patrimoni històric i artístic. Els alumnes han elaborat un decàleg de normes de protecció de la natura, així com les pautes de comportament adequades i respectuoses amb el medi ambient. Es preveu que totes aquestes activitats quedin reflectides en una pel·lícula que es presentarà el proper mes de maig a Tenerife (reunió de socis del projecte).

Els centres participants en aquest projecte són els següents:

- > Institut Ste. Marie La Louviere, Bèlgica.
- > Scoala Nr. 14 Turnu Severin, Romania.
- > Pohjois-Haaga Primary School, Helsinki, Finlàndia.

Un altre projecte dins de l'acció Comenius 1.1 és l'anomenat «Introspecció», dut a terme per l'**Institut de Ensenyament Secundari d'Alcalá**, del municipi meridional Guía de Isora.

Aquest projecte interessant per al desenvolupament de l'educació al consumidor, consisteix a avaluar noves formes d'intervenció i mètodes de treball dels temes transversals a l'aula, detectar problemes, comparar entre diferents països i utilitzar l'experiència conjunta per a aportar noves opcions que corregeixin les deficiències a l'hora d'abordar de forma efectiva els temes de treball del projecte, partint de les experiències i opinions dels alumnes.

L'objectiu d'aquest projecte és establir estratègies i enfocaments didàctics efectius que provoquin aprenentatges significatius, que comportin canvis en les actituds i els valors dels alumnes, i rebutjar creences errònies sobre els temes tractats i que s'aborden en aquest projecte: intolerància, violència, racisme, alimentació saludable, relacions familiars, ús racional de l'energia, educació a l'aula i a la família, substàncies nocives (tabac, alcohol, drogues, etc.).

Els centres educatius participants en aquest projecte són els següents:

- IES Campo San Alberto, a Noia (Galícia): centre coordinador
- National College Iasi, a Iasi (Romania)
- Istituto Magistrale Cagliari, a Cagliari (Cerdanya, Itàlia)
- ITGC Dalla Chiesa Martinico, a Partinico (Sicília, Itàlia)
- GSM Bremen, a Bremen (Alemanya)
- IES Alcalá, a Guía de Isora (Santa Cruz de Tenerife)

El CEIP San Antonio del Puerto de la Cruz, participa en un projecte europeu (*The voice of sea*) dins la convocatòria de Comenius 1, coordinat per l'escola noruega de Lillehammer, i compta amb socis de Letònia, Holanda i Itàlia. El centre d'interès d'aquest projecte són els costums, les tradicions i les activitats econòmiques relacionades amb el mar, així com el treball sobre les energies renovables i el desenvolupament sostenible.

Tots aquests projectes són la base dels objectius de l'Educació en Valors i el Consum Responsable, cosa que permet ampliar les diferents perspectives i experiències pedagògiques relacionades amb l'educació dels consumidors. Connectar amb la tasca d'aquests centres educatius, formar els professors i subministrar-los els mitjans i recursos didàctics és fonamental perquè aquests continguts s'incorporin quotidianament en el desenvolupament curricular.

L'educació del consumidor és un procés d'aprenentatge basat fonamentalment en l'adquisició i el canvi d'actituds, perquè en el futur els ciutadans europeus actuïn de manera responsable i solidària, siguin coneixedors dels seus drets i tinguin capacitat d'elecció.

Tot això serà possible si som capaços d'articular estratègies educatives que vagin més enllà de les nostres fronteres, des de la col·laboració i coordinació de totes aquestes iniciatives dutes a terme per múltiples escoles i professors docents de tota Europa.

El projecte E-Cons (Comenius 3) representa aquest gran repte per al futur de l'Educació del Consumidor, aprofitem aquesta oportunitat.

La Agència del Consum de Catalunya i l'Escola del Consum de Catalunya

El dia 31 de desembre de 2004 va entrar en vigor la Llei 9/2004, de 24 de desembre, de creació de l'Agència Catalana del Consum com a màxima autoritat en la planificació i l'execució de les polítiques de consum del Govern de Catalunya.

La Llei fixa les funcions concretes del nou organisme, establint cinc eixos d'actuació fonamentals, d'entre els quals cal destacar la formació i l'educació dels consumidors. En aquest àmbit, la nova Agència compta, ja, amb un instrument: l'Escola del Consum de Catalunya.

El Sr. Enric Aloy i Bosch, com a director de l'Agència Catalana del Consum de la Generalitat de Catalunya ens exposa quins són els objectius d'aquest nou organisme.

1. Quins són els objectius de l'Agència Catalana del Consum en matèria d'educació del consumidor?

En quasi tots els actes que fem diàriament, hi és present el consum: quan pugem al tren, quan fem una trucada, quan anem a un bar a prendre un refresc, etc. Davant aquest fet tan quotidià, cal educar perquè els ciutadans prenguin consciència de la pròpia condició de consumidors, coneixent els seus drets i deures.

2. Quina és la línia educativa de l'Escola del Consum de Catalunya?

A l'Escola del Consum de Catalunya entenem la formació del consumidor com una part significativa de la formació integral de l'individu. No la reduïm a la transmissió d'informació, sinó que avancem cap a fer evolucionar la forma que té l'alumnat de relacionar-se amb el medi que l'envolta a través dels actes de consum.

Educar els consumidors i consumidoras del segle XXI comporta plantejar-se el repte d'afavorir l'educació per un consum responsable, és a dir, reflexiu i crític, sostenible i solidari:

Consum reflexiu i crític: educar perquè els consumidors davant dels actes de consum siguin capaços de fer una anàlisi, de formar la seva opinió i de contrastar punts de vista de forma constructiva.

Consum sostenible: educar les persones perquè consumeixin els productes i serveis que perjudiquin al menys possible el medi ambient i el nostre entorn en general.

Consum solidari: educar als ciutadans perquè siguin capaços d'assumir les seves decisions, de ser conscients de les conseqüències

que tenen les accions de consum que realitzen, fomentant el consum de productes i serveis fets a la nostra terra, i en el cas de productes fets en un tercer país, afavorir el consum d'aquells que en la fabricació i producció hagin respectat les condicions laborals dels treballadors: és el foment de l'anomenat Comerç Just.

3. Quin tipus d'activitats es fan a l'Escola i com es poden sol·licitar?

Es realitzen tallers d'educació del consum sobre temes específics (Internet, alimentació, serveis, diners...) o de formació global de les persones com a consumidors (p.e.: Què em poso aquest matí?).

Sempre ha d'ésser el professor qui sol·liciti la visita per als seus alumnes, normalment a través de la nostra web (www.consumcat.net).

4. Quins són els cicles educatius susceptibles de ser alumnes de l'Escola del Consum de Catalunya?

Dins l'ensenyament ordinari: els alumnes d'educació primària i secundària, els de batxillerat o

els de cicles formatius, tant de grau mitjà com superior.

Els alumnes dels centres d'educació especial.

Els estudiants universitaris de magisteri, com a futurs educadors.

5. Quins mecanismes ha previst l'Agència Catalana del Consum perquè l'Escola del Consum de Catalunya arribi a tot el territori català?

L'Agència Catalana del Consum està treballant en un projecte que començarà el proper curs escolar 2005-2006 mitjançant el qual l'Escola del Consum de Catalunya es desplaçarà per diferents poblacions del territori català amb l'objectiu d'apropar-se a tots els ciutadans de Catalunya. Ens sembla que és una aposta d'ampliació de l'activitat que aporta un factor fonamental d'equilibri territorial amb relació a la igualtat d'oportunitats de l'alumnat en matèria d'educació del consum.

6. Per finalitzar, una última pregunta: només els escolars es poden beneficiar d'aquesta tasca educativa?

L'objectiu primordial de l'Escola del Consum de Catalunya, que és l'educació del consumidor, té com a premissa arribar al màxim de ciutadans que sigui possible. Per tant, i gràcies que evoluciona i s'adapta contínuament, el passat mes de juliol va obrir les portes als centres d'educació en el lleure, des d'on s'ha fet el salt a l'educació primària.

Un altre col·lectiu, molt específic però no menys important, el dels membres dels serveis de salut i rehabilitació mental, ens va demanar poder assistir als nostres tallers i ja ens han visitat un parell de vegades.

I, finalment, els professors de qualsevol cicle, els estudiants universitaris de magisteri, així com les Associacions de Pares i Mares que mostren interès per l'educació dels seus fills i filles en l'àmbit del consum, poden gaudir del nostre suport tant amb xerrades sobre l'educació del consumidor infantil i adolescent com amb el centre de documentació de l'Escola.

Què em poso aquest matí? Un taller per a plantejar-se el consum des d'una perspectiva global i quotidiana

Equip didàctic de l'Escola del Consum de Catalunya
Agència Catalana del Consum

Els actes de consum impliquen una constant presa de decisions, un fet tan quotidià com arreglar-nos i vestir-nos al matí pot convertir-se en un acte en què entrin en joc multitud d'elements. «Què em poso aquest matí?» és una pregunta que ens fem diàriament i és també el nom del nou taller global de l'Escola del Consum de Catalunya de l'Agència Catalana del Consum de la Generalitat de Catalunya. Arreglar-se per sortir de casa al matí implica inevitablement parlar de consum: consum d'aigua de la dutxa, consum de sabons, de roba, de cosmètics, d'accessoris... En aquest taller es pretenen identificar els factors que poden influir-nos a l'hora de prendre aquestes decisions.

En les nostres decisions davant els actes de consum, hi entren en joc diversitat de factors, alguns conscients i altres d'inconscients. En aquest taller hem centrat la nostra proposta a ajudar l'alumnat a establir un diàleg entre tres elements: la pròpia identitat, els límits, i la presència de l'atzar en la nostra vida quotidiana.

El que ens posem cada matí és un reflex de la nostra **identitat**. Escollirem la roba en funció de criteris estètics com la marca —o la no marca—, els colors, la moda, la talla... decantant-nos per aquelles peces de roba amb les quals ens identifiquem més; també és important el lloc on anem, les persones amb qui ens trobarem... i és que la manera de vestir-nos ha esdevingut una important via de comunicació amb els altres. Treballar la identitat pot ajudar els escolars a re-

flexionar sobre la seva dimensió individual en diàleg amb la seva vessant col·lectiva.

Però no sempre s'escull únicament en funció de la identitat, ja que la decisió pot venir també condicionada per uns **límits**. Aquests límits poden ser individuals, quan no ens podem comprar els pantalons que ens agraden per motius *econòmics* o per motius de *salut* si som al·lèrgics a alguna fibra tèxtil. O pot tractar-se de límits col·lectius que actuen com a limitació en tant que es té en compte una escala més global o a més llarg termini, per exemple quan es volen tenir en compte les conseqüències *socials* o *ecològiques* dels actes de consum. Tractar els límits pot ajudar els joves a apropar-se a la multitud de possibilitats que ens dona la societat de consum sense perdre de vista l'existència de limitacions.

Quan ja hem decidit què comprarem, també pot intervenir l'**atzar** i modificar la nostra decisió. Per exemple, si no hi ha la talla de la samarreta que ens agrada, si costa més diners del que teniem previst, o si aquella setmana cal reparar la rentadora de casa i es desequilibra el pressupost familiar. Incloure l'atzar pot ajudar els joves a apropar-se al consum des d'una perspectiva oberta que contempla que si bé existeixen unes estructures que garanteixen el funcionament dels mecanismes de consum, hem d'estar preparats per situacions noves i poc planificables.

Descripció del taller: Què em poso aquest matí?

Els objectius generals del taller són:

- > Reflexionar sobre els diferents factors que influeixen en un acte de consum.
- > Evolucionar en la forma de pensar, sentir i actuar sobre els propis actes de consum.
- > Adquirir consciència de la responsabilitat individual i social que adquireix la ciutadania davant dels actes de consum.

El taller està estructurat seguint la proposta del cicle d'ensenyament-aprenentatge (Jorba, J.; Sanmartí, N., 1996). S'inicia amb una *activitat d'exploració* on l'alumnat ha de vestir un maniquí amb roba real, això permet identificar amb quins criteris l'alumnat escull la roba per vestir-se habitualment.

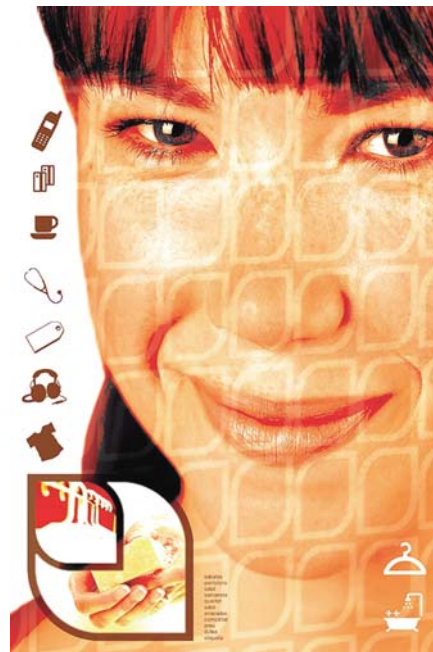
Per tal d'ampliar el ventall de criteris, es realitza una activitat d'*introducció de continguts* on s'analiza el recorregut d'uns pantalons, des de

l'obtenció de la matèria prima, passant per la confecció, la distribució, la comercialització i l'elecció del producte. Tenint en compte aquest procés es fa una reflexió al voltant dels criteris que es poden tenir en compte a l'hora de comprar, tant aquells relacionats amb el producte (estètics, de qualitat, de salut, econòmics, conseqüències socials i ecològiques) com amb l'establiment on es realitza la compra (la legalitat o l'accessibilitat a l'hora d'adquirir el producte).

Seguidament, l'alumnat ha de decidir com vestir-se mitjançant una simulació de compra per catàleg tenint en compte els criteris anteriorment treballats. Es tracta d'una activitat d'*estructuració de continguts* on se sintetitzen i ordenen tots els criteris, ja que l'alumnat s'ha de posicionar i decidir quins criteris tindrà en compte i quins no.

Finalment, els alumnes escolten una cançó d'estil *hip-hop* anomenada *Tic Tac* on el protagonista es vol comprar unes sabatilles esportives. Serveix d'activitat d'*aplicació de continguts*, perquè l'alumnat ha d'identificar els criteris que han entrat en joc en la decisió de la cançó que ha fet l'adolescent.

A partir del taller, esperem que els joves puguin tenir en compte nous criteris a l'hora de consumir tot valorant les conseqüències dels seus actes tant individualment com globalment, i ser conscients que el nostre estil de vida està condicionat entre d'altres factors per la nostra identitat, uns límits i l'atzar.

Consumilàndia: Aprendre a consumir

- Com ja és habitual en els últims anys, amb motiu del Dia Mundial dels Drets del consumidor, la Direcció General de Consum realitza actes dirigits a recordar als ciutadans quins són els seus drets com a consumidors, drets que són reconeguts per la Constitució Espanyola de 1978, i per la Llei 4/1996, de 14 de juny, de l'Estatut dels Consumidors i Usuaris de la Regió de Múrcia.

El 28 de febrer, el Conseller de Turisme, Comerç i Consum, José Pablo Ruiz Abellán, juntament amb el Director General de Consum, José Gabriel Ruiz González, va inaugurar «Consumilàndia», tallers de consum destinats fonamentalment als escolars, d'edats compreses entre 6 i 11 anys. Els tallers que es realitzaran fins el 15 de març, Dia mundial del consumidor, tracten sobre temes tan importants com la publicitat, l'alimentació, el supermercat, l'ecologia i les joguines.

Hi participen 24 escoles de la Regió de Múrcia, amb més de 1.200 escolars, en horari lectiu, és a dir de 10,00 a

12,30 hores i de 15,30 a 18,00 hores, en grups de 10 alumnes per carpa, i amb una duració de 30 minuts en cadascun dels tallers esmentats. Fora de les hores d'escola, el públic en general pot visitar els tallers, on és informat dels mateixos temes, a més de rebre follets i informació en general sobre consum.

La finalitat principal dels tallers no és una altra que ensenyar als petits i també als adults a consumir de forma racional i intel·ligent, respectant el medi ambient, adquirint hàbits de compra racionals, i aprenent a reciclar i reutilitzar de forma senzilla.

Seguretat ALIMENTÀRIA

El 16 de desembre de 2004 es van celebrar a Múrcia les terceres jornades sobre Seguretat Alimentària, en col·laboració amb l'associació Unió Nacional de Consumidors i Mestresses de Casa (UNAE).

En aquestes jornades es van tractar temes tan importants com els aliments transgènics, el consum infantil, a la família, l'escola i en el temps d'oci, els aliments funcionals, prebiòtics, la protecció del consumidor des de la Junta Arbitral de Consum, la nutrició infantil i la seguretat alimentària i defensa del consumidor.

Un tema important que es va tractar en les dites jornades va ser el tema de l'obesitat i l'excés de pes, sobretot l'infantil.

La celebració d'aquestes jornades sobre seguretat alimentària que es realitzen des de fa diversos anys consecutius, és

deguda a la transcendència i repercussió que té en tots els consumidors i especialment en els nens i adolescents.

No n'hi ha prou d'exigir uns nivells mínims de qualitat als aliments, sinó que cada vegada és més necessari que ens preocupem de la higiene i la seguretat alimentària. Cal saber distingir entre productes ecològics, productes manipulats genèticament, etc.

Les jornades obeeixen a la necessitat creixent que la població en general rebí informació sobre l'origen, la composició, la conservació, la caducitat, els mètodes d'elaboració i la transformació dels aliments, alhora que es posin a l'abast de la població els diferents mecanismes de defensa davant de qualsevol incompliment de les condicions d'higiene, seguretat sanitària, manipulació, etiquetatge, etc.

Es constitueix a la Regió de Múrcia, la Comissió Tècnica E-CONS

El passat 22 de novembre de 2004 es va reunir a Múrcia la primera Comissió Tècnica del projecte E-CONS (Comenius 3 del programa comunitari Sòcrates), per al foment de la creació de xarxes temàtiques per agrupar i potenciar projectes Comenius 1 en diferents àmbits d'interès comú, i es va definir l'educació del consumidor com a tema fonamental de la XARXA.

El projecte d'educació al consumidor en centres docents no universitaris de la Unió Europea, té com a finalitat impulsar la formació dels consumidors perquè actuïn de forma conscient, crítica, solidària i compromesa amb l'entorn mediambiental; perquè coneguin quins drets tenen i assumeixin les seves responsabilitats en una Europa en procés d'ampliació, dins d'uns valors transversals clarament definits.

Les actuacions estan destinades a nens i joves d'edats compreses entre els 3 i 18 anys, per a elevar-ne el nivell de formació i autoprotecció, d'aquí la importància del projecte. Aglutina 849 centres escolars de tota Europa, 28 institucions membres i 195 entitats col·laboradores.

Els blocs temàtics tractaran sobre l'alimentació, la nutrició, la compra, l'habitatge, la publicitat i els mitjans de comunicació, el joc, les joguines i el material escolar, la salut i la seguretat, l'ecoconsum, el culte al cos, etc.

A més, durant la reunió es van estudiar temes referents a la creació de grups de treball, el sistema de funcionament, qüestionaris per a professors participants, trobades de professors, etc.

RESSEYES

CONSA 3 MATERIAL DIDÀCTIC: COSMÈTICS

CONSA 3 és un projecte finançat per la **Comissió Europea** dins del programa **Sòcrates, Grundtvig 2**. La finalitat del projecte és elaborar i experimentar noves dinàmiques i enfocaments metodològics, i demostrar que son útils per a la formació de les persones adultes.

Amb aquesta finalitat, quatre socis de tres països europeus (**Espanya, Itàlia i Portugal**) hem dissenyat cinc unitats de formació integral multimèdia sobre el tema específic dels **COSMÈTICS**. El contingut està disponible en CD-ROM i a la pàgina web <http://www.infoconsumo.es/consa3> (castellà, euskera, italià i portuguès). Tots han estat experimentats amb èxit a la formació presencial durant el curs escolar 2003-2004.

A més, en aquests moments estem construint la modalitat de formació en línia. En aquesta modalitat, a part dels cinc temes dels mòduls (**Països Europeus/Unió Europea, Educació per a la salut, Educació per al consum, Tecnologies de la Informació, i Informació i Publicitat**), se n'inclourà un de nou: **Informàtica i Internet**. A través d'informació interactiva, jocs i qüestionaris d'avaluació, qui ho desitgi podrà apropar-se al tema dels cosmètics i/o aprofundir-hi, per a convertir-se en un consumidor conscient, crític, responsable i respectuós amb el medi ambient..

Visita a L'escola Europea del Consum

El darrer mes de desembre el director general de Consum de la regió de Múrcia, José Gabriel Ruiz González, va visitar l'Escola Europea del Consum amb l'objectiu de preparar la realització, a Múrcia, d'uns tallers destinats fonamentalment als escolars amb edats compreses entre els 6 i els 12 anys, sobre temes tan importants com la publicitat, l'alimentació, les joguines, l'ecologia i el supermercat.

Amb aquesta finalitat, el director general es va entrevistar amb Nieves Álvarez, la directora de l'Escola, que li va mostrar els tallers que s'hi realitzen, així com la metodologia que utilitzen.

Xarxa Comenius 3 E-Cons a València

El 17 de febrer va tenir lloc a València una trobada de professors amb l'objectiu de tractar el projecte Red Comenius 3 E-Cons per a l'educació del consumidor. Hi van assistir 46 professors de tota la Comunitat, representants de centres educatius que pertanyen a la Xarxa d'Educació del Consumidor, que desenvolupen Comenius 1 o simplement que estan interessats a vincular-se a aquest nou projecte.

L'Escola del Consum de Catalunya al Saló de la Infància durant el Nadal 2004-05

L'Escola del Consum de Catalunya va participar al Saló de la Infància, que va tenir lloc al recinte firal de Montjuïc de Barcelona durant els dies 26 de desembre de 2004 a 4 de gener de 2005.

Per a l'assistència a l'esmentat esdeveniment es van dissenyar diversos tallers sobre l'adquisició de béns i de serveis: vam utilitzar connectors i una pantalla tàctil on s'havien de relacionar els béns i els serveis amb els establiments on es poden adquirir, i pel que fa a la seguretat a llar, vam fer servir un joc de diferències i vam explicar quins són els riscos que implica cada objecte que trobem fora de lloc, tot això atenent l'edat dels visitants que oscil·lava entre els 6 i els 10 anys.

Per l'estand de l'Escola del Consum de Catalunya van passar unes 20.000 persones, és a dir, nens que anaven acompanyats per algun adult. Quant als jocs organitzats a l'estand de l'Escola del Consum de Catalunya, es van fer unes 10.000 activitats amb els nens.

Ozonalia: consum responsable i comerç just

En el marc del programa Ozonalia, que desenvolupa UNICEF, el Programa d'Educació del Consumidor a l'Escola ofereix el projecte «Ozonalia: consum responsable i comerç just», elaborat per a la Comunitat Valenciana, que pretén difondre el consum responsable i el comerç just entre l'alumnat de 8 a 12 anys. El projecte s'articula a través de tres unitats didàctiques que ofereixen activitats pràctiques i dinàmiques a l'alumnat.

1a Trobada Europea de Professors 12, 13 i 14 de maig de 2005

Des de l'Escola Europea de Consumidors del Govern de Cantàbria, ja es prepara la 1a Trobada Europea de Professors, emmarcada dins la Xarxa temàtica Comenius 3 ECONS, que tindrà lloc a Santander els dies 12, 13 i 14 de maig d'aquest any. Aquest esdeveniment pretén ser el punt de trobada de tots els professors europeus relacionats amb l'Educació del Consumidor. Durant tres dies els participants podran assistir a les diferents activitats programades: ponències, presentació de projectes, taules rodones, exposicions, formació de grups de treball per a projectes futurs... Totes aquestes activitats es desenvoluparan en un marc incomparable com ho és la península de la Magdalena situada a Santander. En definitiva, una cita imprescindible per a tot aquell qui estigui interessat en l'Educació del Consumidor. Per a més informació sobre el programa visiteu les pàgines web: <http://www.e-cons.net> i <http://www.infoconsumo.es/escuela>.

Organisme: Escuela Europea de Consumidores del Gobierno de Cantabria
Adreça: C/ Nicolás Salmerón 7, 39009 Santander
Telèfon: 942 210600 **Fax:** 942 210867 **A/e:** escuela@infoconsumo.es
Persona de contacte: Nieves Álvarez

Organisme: Agencia de Sanidad Ambiental y Consumo del Principado de Asturias
Adreça: C/ Santa Susana, 20, 2º, 33007 Oviedo
Telèfon: 985 108303 **Fax:** 985 108310 **A/e:** rafaelgb@princast.es
Persona de contacte: Rafael González del Busto

Organisme: Dirección General de Seguridad Industrial y Consumo de la Generalitat Valenciana
Adreça: C/ Colón 32, 46004 Valencia
Telèfon: 96 3184224 **Fax:** 96 3184217 **A/e:** lopez_mjorod@gva.es
Persona de contacte: Mª José López Ródenas

Organisme: Instituto Galego de Consumo. Xunta de Galicia
Adreça: Plaza de Europa, 10 A, 2º, 15703 Santiago de Compostela
Telèfon: 981 545570 **Fax:** 981 544599 **A/e:** esther.alvarez.fernandez@xunta.es
Persona de contacte: Esther Álvarez Fernández

Organisme: Dirección General de Consumo de la Junta de Comunidades de Castilla-La Mancha
Adreça: C/ Berna, 1, 4º, 45071 Toledo
Telèfon: 925 284530 **Fax:** 925 226206 **A/e:** asalcedo@jccm.es
Persona de contacte: Alejandro Salcedo Aznal

Organisme: Dirección de Consumo del Gobierno Vasco
Adreça: C/ Donostia nº 1, 01010 Vitoria
Telèfon: 945 019924 **Fax:** 945 019947 **A/e:** n-ribado@ej-gv.es
Persona de contacte: Nekane Ribado Vitorica

Organisme: Dirección General de Consumo y Salud Comunitaria de la Consejería de Sanidad y Consumo de la Junta de Extremadura
Adreça: C/ Juan Pablo Forner, 9, 1ª planta 06800 Mérida (Badajoz)
Telèfon: 924 008525 **Fax:** 924 008550 **A/e:** ana.grande@sc.juntaex.es
Persona de contacte: Ana Grande Murillo

Organisme: Dirección General de Consumo de la Comunidad de Madrid
Adreça: C/ Ventura Rodríguez, 7, 4º 28008 Madrid
Telèfon: 91 5803383 **Fax:** 915803338 **A/e:** elena.pleite@madrid.org; angel.escolar@madrid.org
Persona de contacte: Elena López Pleite

Organisme: Dirección General de Consumo del Gobierno de Aragón
Adreça: Avda. Pablo Gargallo, 3 1º Planta, 50071 Zaragoza
Telèfon: 976 714792 **Fax:** 976 715609 **A/e:** formacion.consumo@aragon.es
Persona de contacte: Francisca Pérez Jiménez

Organisme: Dirección General de Salud Pública y Consumo de la Junta de Castilla y León
Adreça: Paseo Zorrilla, 1, 47007 Valladolid
Telèfon: 983 413196 **Fax:** 983 412538 **A/e:** heralvca@jcyl.es
Persona de contacte: Carmen Herrero Álvarez

Organisme: Dirección General de Educación y Dirección General de Ordenación y Desarrollo Económico del Gobierno de la Rioja
Adreça: C/ Portales, 46, 1º, 26071 Logroño
Telèfon: 941 291203 **Fax:** 941 291712 **A/e:** consumo.formacion@larioja.org
Persona de contacte: Mª José Gómez de Segura Martínez

Organisme: Consejería de Desarrollo Económico, Comercio y Empleo del Cabildo de Tenerife
Adreça: Plaza de España, s/n Edificio Anexo, 38003 Santa Cruz de Tenerife
Telèfon: 922 314501 **Fax:** 922 239979 **A/e:** ldominguez@cabtfe.es
Persona de contacte: Luis Domínguez Rodríguez

Organisme: Agencia Catalana de Consumo
Adreça: Gran Via Carles III, 105 B-I, 08028 Barcelona
Telèfon: 93 5566710 **Fax:** 93 5566711 **A/e:** aula@consumcat.net
Persona de contacte: Julià Guimerà Gargallo

Organisme: Dirección General de Consumo de Murcia
Adreça: Ronda Levante, 11, 30071 Murcia
Telèfon: 968 366815 **Fax:** 968 366817 **A/e:** mrosa.sancho@carm.es
Persona de contacte: Maria Rosa Sancho Celdrán

7. Garantir el contacte permanent amb les Agències Sòcrates i les autoritats educatives i de consum de cada país membre del projecte i al si de la CE.

8. Avaluar permanentment el procés i les activitats de la XARXA i la utilitat que tenen per al professorat europeu. Avaluació externa anual.

PERQUÈ ÉS INTERESSANT PARTICIPAR EN LA XARXA E-CONS?

Per al professorat d'escolars d'entre 3 i 18 anys, formar part de la Xarxa E-Cons els ofereix la possibilitat de participar activament en una experiència d'investigació i innovació educativa en l'àmbit de l'educació del consumidor, que entre altres coses els reporta:

> L'oportunitat d'aprofundir en una metodologia innovadora per a poder elaborar i desenvolupar projectes d'educació del consumidor a l'aula.

> Un espai permanent per a la trobada, el debat, l'avaluació i l'intercanvi d'experiències educatives, tant de forma virtual, a través del portal propi, com de forma presencial, amb la participació a les diferents trobades internacionals previstes.

> eines per a poder difondre les idees, treballs i pràctiques educatives dels professors, tals com la revista virtual o l'espai per les millors pràctiques docents.

> La possibilitat de rebre i poder utilitzar materials didàctics que tractin les principals temàtiques plantejades als consumidors europeus (alimentació, comprar en el segle XXI, habitatge, serveis, publicitat i mitjans de comunicació, joguines, jocs i material escolar, salut i seguretat, ecoconsum, el culte al cos, la informació dels consumidors) adaptats a l'edat evolutiva de l'alumnat i als currículums escolars de cada país.

> L'accés a una informació rigorosa sobre institucions, projectes i materials didàctics relacionats amb l'educació del consumidor, i conèixer d'aquesta manera els projectes i les activitats que es desenvolupen en els diferents països europeus.

> Trobar socis per a posar en marxa projectes Comenius 1.

COM EM PUC ASSOCIAR A LA XARXA E-CONS?

Per associar-vos a aquesta Xarxa, només cal que ompliu el qüestionari d'inscripció adjunt. El mateix qüestionari es pot omplir de manera virtual a la pàgina web de la XARXA:

www.e-cons.net

El professorat que ja ha manifestat la voluntat de formar part d'aquest projecte es considera inclòs a la XARXA sense més tràmits. Malgrat això, és convenient revisar totes les dades que s'inclouen a la pàgina web, per si considereu que s'ha de fer alguna modificació o voleu incloure-hi més dades.

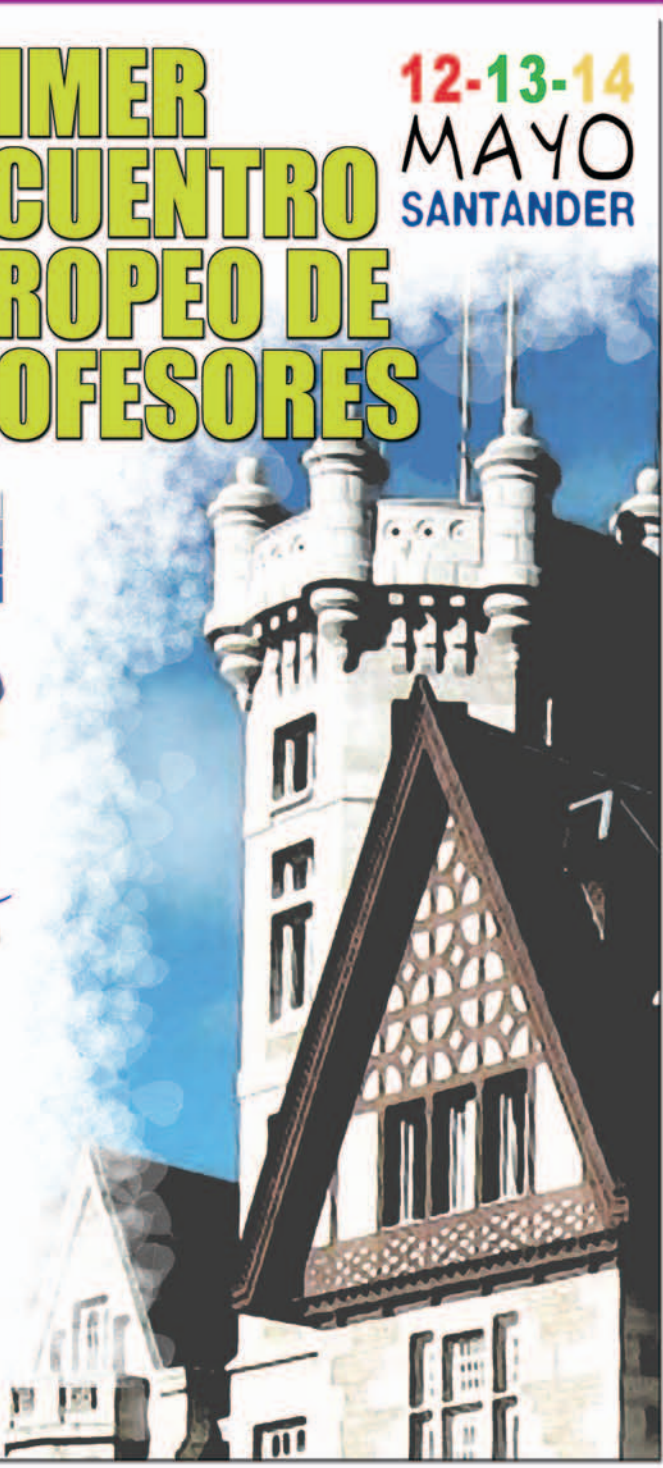
Contactar amb: e-cons@e-cons.net

- BALGARIJA
- BELGIË
- ČESKÁ REP.
- DANMARK
- DEUTSCHLAND
- EESTI
- ELLAS
- ESPAÑA
- FINLAND
- FRANCE
- HÀÏASTAN
- IRELAND
- ISLAND
- ITALIA
- KYPROS
- LATVIJA
- LIECHTENSTEIN
- LIETUVA
- LUXEMBOURG
- MAGYARORSZÁG
- MAKEDONIJA
- MALTA
- NEDERLAND
- NORGE
- ÖSTERREICH
- POLSKA
- PORTUGAL
- ROMÂNIA
- SLOVENIJA
- SLOVENSKA REP.
- SVERIGE
- TÜRKIYE
- UNITED KINGDOM

PRIMER ENCUENTRO EUROPEO DE PROFESORES

12-13-14
MAYO
SANTANDER

agència catalana
del consum

Generalitat
de Catalunya